

Szuhogyi Nyitnikék Óvoda
3734Szuhogy, József Attila út 56
Tel.szám:06 48/ 460-586
E-mail:cím:nyitnikektagovoda@freemail.hu
OM azonosító:201769

Pedagógiai Program

Szuhogyi Nyitnikék Óvoda
Szuhogy
OM azonosító:201769

Készítette: Fórisné Nagy Márta
intézményvezető
2015.október 20.

Tartalomjegyzék

1. Bevezető

- 1.1. A pedagógiai program törvényi háttere
- 1.2. 1.2. helyzetkép az óvodáról
- 1.3. A Nyitnikék Óvoda helyi értékei
- 1.4. Jövőképünk

2. Gyermekkép, Óvodakép

- 2.1. Gyermekkép
- 2.2. Óvodakép
- 2.3. Hitvallásunk, célunk

3. Az óvodai nevelés feladatai

- 3.1. Az egészséges életmód alakítása
 - 3.1.1. A gyermek gondozása, testi szükségletük mozgásigényük kielégítése
 - 3.1.2. A gyermekek egészségének védelme, edzettségének biztosítása
- 3.2. Ézelmi nevelés és társas kapcsolatok
- 3.3. Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósulása

4. Az óvodai élet megszervezésének elvei

- 4.1. Személyi feltételek
- 4.2. Tárgyi feltételek
- 4.3. Az óvodai élet megszervezése
- 4.4. A szeptember 1-től május 31.-ig terjedő időszak napirendje

5. Az óvoda kapcsolatai

- 5.1. Óvoda-család
- 5.2. Az intézmény egyéb kapcsolatai

6. Az Óvoda információs rendszere

- 6.1. Információáramlás
- 6.2. Külső és belső kapcsolatok működtetése
 - 6.2.1. Belső kapcsolatok
 - 6.2.2. Szülői szervezetek

7. Gyermekvédelmi munka az óvodában

8. Ellenőrző, értékelő tevékenység

- 8.1. Az ellenőrző, értékelő tevékenység célja
- 8.2. A szakmai ellenőrzés intézményben ellátandó feladatai

9. Az óvodai élet tevékenységformái

9.1. A játék

9.1.1. A játékba integrált tanulás

9.2. Munka, munka jellegű tevékenységek

9.2.1. Tevékenységben megvalósuló tanulás

9.3. Vers, Mese, dramatikus játék

9.4. Ének-zene, énekes játékok, tánc, zenehallgatás

9.5. Rajzolás, mintázás, festés, kézimunka

9.6. Mozgás, mozgásos játékok

9.7. A külső világ tevékeny megismerése

10. A szervezett tanulás formái

10.1. A szervezett tanulás munkaformái

10.2. A szervezett tanulás időkeretei korcsoportonként

10.3. A Program megvalósításához szükséges tanulási módszerek

10.4. Alapelvek a tanulási folyamatok értékeléséhez

10.5. A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

10.6. A gyermekek mérése, értékelése

11. Kiemelt figyelmet igénylő gyermekek, és migráns gyermekek óvodai nevelése

11.1. Kiemelt figyelmet igénylő gyermekek óvodai nevelése

11.2. Migráns gyermekek interkulturális nevelése

12. A Nemzeti, Etnikai, Kisebbségi óvodai nevelés

12.1. A nemzeti etnikai kisebbség óvodai nevelésének irányelve

12.2. Helyzetkép

12.3. A kisebbségi óvodai nevelés célja és feladata

12.4. A nevelés kereti

1.BEVEZETŐ

A hazai óvodai neveléstörténet értékeire, hagyományaira, nemzeti sajátosságaira, a pedagógiai és pszichológiai kutatások eredményeire, a magyar óvodai nevelésügy nemzetközileg elismert gyakorlatára építve, az emberi jogok és alapvető szabadságjogok, valamint a gyermeket megillető jogok biztosítását figyelembe véve - dolgoztuk ki a pedagógiai munkánk alapelveit.

Abból indulunk ki, hogy:

- *az óvodai nevelésnek a gyermeki személyiség teljes kibontakoztatására, az emberi jogok és alapvető szabadság jogok tiszteletben tarásának megerősítésére kell irányulnia,*
- *a gyermeket – mint fejlődő személyiséget – különleges védelem illeti meg,*
- *a gyermek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége, s ebben az óvoda kiegészítő szerepet játszik.*

Az intézmény saját Nevelési Program szerint dolgozik, amely összhangban áll az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramjában foglaltakkal.

Felvetődik a kérdés:

- *Vajon mi tesz helyivé egy Nevelési Programot? A mi megközelítésünk szerint az, hogy megjelenik a környezet, amiben élünk, azok az adottságok, sajátosságok, melyek csak nálunk érvényesek és számunkra fontos értékek kerülnek megfogalmazásra.*
- *A környezet adott, az értékek bennünk vannak. Az értéket – a természet szeretetét, a szép iránti fogékonyságot, a múlt értékeinek megbecsülését a gyermekszerepet – kaptunk szüleinktől, nevelőinktől és mindazoktól, akik valamiképpen hatottak ránk személyiségünkkel.*
- *Lakóhelyünk egy kis falu, ahol az emberekre még jellemző az egymásra figyelés, a segítségadás, az összefogás.*

A gyermekek eltérő szociális háttérrel érkeznek az óvodánkba. Arra törekszünk, hogy minden gyermekhez megtaláljuk azt az utat, mely számára a legmegfelelőbb, mellyel fejlődését a leoptimálisabban tudjuk segíteni. Érzelmi biztonságot nyújtó, szeretetteljes légkörben tervezzük a gyermekek sokoldalú, harmonikus fejlesztését.

1.1. A Pedagógiai program törvényi háttere

- A 2011. évi CXCV. 94. & (4) törvény a nemzeti köznevelésről
- 20/2012 (VIII.31.) EMMI rendelet a nevelési intézmény működéséről
- 361/2012 (XLL.17.) Kormányrendelet 1. számú melléklete az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról

1.2 Helyzetkép az óvodáról

Az óvoda épülete a község központjában helyezkedik el.

1975- től 1989- ig egycsoportos, 25 férőhelyes, 1989- től és jelenleg is kétcsoportos, 60 férőhelyes intézmény.

Intézményi korszerűsítésre, a fenntartó által benyújtott sikeres pályázat eredménye ként az óvoda épülete megújult.

Helyiségei: 2 csoportszoba, gyermeköltöző, mosdó, folyosó, előkészítő, főző, tálaló és mosogató konyha, ebédlő nevelői szoba, iroda, elkülönítő, wc-k, kézmosók, raktárok, felnőtt öltözők.

Az óvoda önálló konyhával rendelkezik (150 adagos).

A konyha a HACCP minőségbiztosítási rendszer alapján működik.

Berendezése, felszereltsége, korszerűsítésre szorul, amit pályázat útján szeretnénk megvalósítani.

Csoportszobák több funkciót töltenek be: óvodai tevékenységek, játék, torna, foglalkozások, étkezések és a pihenés szinterei is. Felszereltsége jónak mondható, a bútorokat szükség szerint felújítjuk. Játékokat, eszközöket évente vásárolunk költségvetésből és SZMK- rendezvények bevételeiből, pályázati pénzből, szponzorok támogatásaiból. Sportszerekkel, az óvodai tanuláshoz szükséges fejlesztési eszközökkel megfelelően ellátott az óvodánk, folyamatos bővítésre költségvetésünk lehetőséget biztosít.

Könyvállományunkat folyamatosan gyarapítjuk a program szellemiségének megfelelően, újonnan megjelenő kiadványokkal.

Tudatosan válogattunk és válogatunk az értékes és hasznos módszertani könyvekből, amelyek felkészülésünket és a gyermekekkel való foglalkozást segítik.

Az udvar elrendezése alapján a különböző szabadtéri tevékenységekhez a terület biztosított:

- füves rész
- betonos rész
- megfelelő terület testneveléshez, a szabad mozgáshoz

- levegőző terasz
- homokozó, udvari játékok (mérleghinta ,mászóka, rönkvár, gumikerék mászóka
- konyhakert, virágoskert
- játszótér, melyet 2012- ben a „Delikát 8” pályázaton nyertünk

1.3 A Nyitnikék Óvoda helyi értékei

A helyi program rólunk szól , nekünk szól, a környezetünk értékeiről szól. Arról az alkalmazkodásról kell gondoskodnunk, amit az élet változásai a helyi környezet alakulása, fejlődése, egyértelműen megszab számunkra. Az óvodai nevelés alanya. a gyermek is változik ezen hatások következtében, tehát nevelésnek is változnia kell, alkalmazkodnia kell a környező valóság kihívásainak megfelelően.

- *Nevelőmunkánkban kezdettől fogva hangsúlyt kapott a helyi hagyományokra való támaszkodás. Ez főleg a jeles napokhoz, ünnepekhez kapcsolódik. Az óvoda a nagy közösség kis részeként ápolja a falu hagyományait.*
- *A néphagyományt őrző tárgyak felkutatásban és begyűjtésében nagy segítséget kapunk a szülőktől, a falubeli idős emberektől.*
- *Másik fontos része nevelőmunkánknak a környezeti nevelés, mely jórészt a környezet adta lehetőségekből fakad, másrészt a környezet miatti hiányosságok kompenzálására hivatott. (Kitekintés a faluból a városba)*

„ Szuhogy” dombokkal , hegyekkel körülvett völgyben fekszik. Az erdő, rét, szántó föld, víz – a természeti környezet élővilága gazdag lehetőséget kínál gyermekeink számára az ismeretek gyarapításban és a tapasztalatszerzésében. A városba szervezett gyakori kirándulások pedig a társadalomból szerzett ismereteket, tapasztalatokat mélyítik óvodásainkban. Többször pályáztunk sikeresen környezeti nevelés, környezetvédelem, egészséges életmódra nevelés témakörében, ahol szintén helyi célokat, elveket fogalmaztunk és valósítottunk meg. Játékkészítő munkaközösség működik óvodánkban, ahol természetesen anyagok felhasználásával / textil, fa , csuhéj, nád, termékek stb./ készítünk játékokat , dísz tárgyakat a régi falusi kép, falusi életmód felelevenítése céljából, valamint évszakonként dekorációt készítünk a csoportszobákba, jeles napokon vásárokat rendezünk az elkészített tárgyakból.

1.4 Jövőképünk

Szeretnénk, ha óvodánk a megértés az egymás iránti türelem, elfogadás, szeretet, biztonságot, vidámságot adó béke szigete lenne, ahol a gyermekek napjuk nagy részét örömmel, boldogan, önfeledt játékkal tölthetik, kreatív, jókedvű, szakmailag kiváló, mindig megújulni képes óvodapedagógusok irányításával.

2. GYERMEKKÉP, ÓVODAKÉP

2.1 Gyermekkép

Az emberi személyiség egyedi, mással nem helyettesíthető individuum és szociális lény egyszerre. Nevelő munkák alapja: a gyermekek személyiségéből, egyedi vonásaiból kiinduló pedagógiai tevékenység, gyermekközpontú és befogadó óvodai nevelés. Gyermekünk szívesen járnak óvodába, jól érzik magukat a gyermekközösségekben. Tisztelik szüleiket, az óvónőket, dajkákat, bizalommal fordulnak hozzájuk. Bátran, egészséges önbizalommal, jól kommunikálnak, érzelmeiket képesek verbális és nonverbális módon is kifejezni, érdeklődőek, sok-sok tapasztalattal rendelkeznek. Úgyesen mozognak, szeretik a sportot, a természetet, a különböző művészeti tevékenységeket. Magatartás és viselkedéskultúrájuk koruknak megfelelően fejlett, udvariasak, illemtudóak, szeretik és védik a természetet. A különbözőségekkel természetes módon együtt élnek, koruknak megfelelő mértékben empatikusak, befogadóak, szolidárisak játszótársaikkal, csoporttársaikkal. Nagy hangsúlyt fektetünk az esélyegyenlőség megvalósítására. a hátrányt csökkentő pedagógiai támogatást segítő elveket érvényesítjük.

2.2 Óvodakép

Az óvoda a családi nevelés kiegészítője a gyermek harmadik életévétől az iskolába lépésig.

Funkciói: óvó- védő, szociális, nevelő,- személyiségfejlesztő funkció.

Célunk: az óvodások sokoldalú, harmonikus fejlődésének a gyermeki személyiség kibontakoztatásának elősegítése, az életkori és egyéni sajátosságok figyelembe vételével, és a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek fejlesztése.

2.3 Hitvallásunk, célunk

„ Legyen az óvoda a játéka, legyen az óvoda élményszerű, legyen játékos, hogy a gyermek felszabadultan tudjon megnyilvánulni, kibontakozni, tanulni, tapasztalatokat gyűjteni. ”

/ Dr. Kovács György/

Célunk: *hogy a gyermekeink találják meg a helyüket a környezetükben az őket körülvevő világban,*

- *Fő hangsúlyt kap a környezet megismerése, mint élettér, amelyben tájékozódni, eligazodni képes a gyermek. A megszerzett tapasztalatok, élmények megjelennek mindennapi tevékenységében. Tevékenysége során egyre több tapasztalatot szerezve egyre jobban eligazodik az őt körülvevő világban, beletanul a világba. A program kiindulási vonala a **KÖRNYEZETI NEVELÉS ÉS A HAGYOMÁNYÁPOLÁS**, mert a gyermekkorban szerzett ilyen irányú tapasztalatok mélyen nyomot hagynak a gyermekben, személyiségének gyökerei ebbe a talajba kapaszkodva segítik őt sikeres , környezetét, nemzetét szerető emberré válni.*
- *Egyediségét adta programunknak, hogy a természeti környezetre figyelve, a jeles napok számbavételével tervezzük mindennapjainkat. Sikeresen tevékenykedhet, alkothat a hátrányos helyzetű és tehetséges gyermek egyaránt, megfelelő gondoskodást kapnak a speciális ellátást igénylő gyermekek.*
- *Programunkkal helyi szükségleteket, az óvodánkba járó gyermekeket és a családjukat kívánjuk szolgálni. Falusi gyermekeket nevelünk, akiknek a valósággal való kapcsolata tág lehetőségeket biztosít a fejlesztésükre/ természeti környezet/. Biztonságos, kedvező, csoportos együttlétre, megfelelő testi mentális gondozásra, az óvodai élet nyitott, bizalmas, szeretetteljes légkörének megvalósítására törekszünk.*
- ***Tiszteletben tartjuk a gyermekek egyéniségét, érdeklődését, adottságait, önállóságukat és mindemellett tudatos fejlesztéssel készítjük fel őket az iskolai életmódra.** A tudatos fejlesztést korántsem kizárólag oktatással képzeljük el, hanem elsősorban neveléssel.*
*Mi az óvoda funkciói közül most és hosszú távon is **a nevelési funkció elsődlegességét hangsúlyozzuk.** Hiszünk abban, hogy az iskolaérett*

gyermek önállóan képes eligazodni saját környezetében, bátran, folyamatosan, szívesen kommunikál és együttműködésre törekszik a környezetével.

3. AZ ÓVODAI NEVELÉS FELADATAI

Az óvodai nevelés általános feladatai

Az óvodás korú gyermekek testi és lelki szükségleteinek kielégítése, ezen belül:

- Az egészséges életmód alakítása,*
- az érzelmi nevelés és szocializáció biztosítása,*
- az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és megvalósítása,*

3.1 Az egészséges életmód alakítása

- az egészséges életmódra nevelés célja a gyermekek egészséges és biztonságos környezetének biztosítása,*
- az egészséges életmód, a testápolás, az egészségmegőrzés szokásainak alakítása,*
- ha szükséges megfelelő szakemberek bevonásával speciális ,gondozó,prevenációs és korrekciós testi nevelési feladatok ellátása,*
- a harmonikus, összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése,*
- a gyermek testi képességei fejlődésének segítése , kibontakoztatása,*
- a gyermek gondozása, testi szükségletük, mozgásigényük kielégítése,*
- a gyermekek egészségének védelme, edzettségének biztosítása,*
- a gyermekek fejlődéséhez szükséges egészséges környezet biztosítása.*

A fejlődés korai szakaszában az egészséges életmódra történő felkészítés meghatározó, hiszen ebben az életszakaszban megszerzett ismeretek, készségek és szokások a későbbi életvitelt jelentősen befolyásolják. A gyermekek már bizonyos ismeretekkel, tapasztalatokkal érkeznek az óvodába. Ezekre alapozva ezt tovább erősítve, változtatva alakítjuk a testápolás, táplálkozás, öltözködés, mozgás, pihenés, levegőzés, testedzés szokásrendszerét. Meghatározónak tartjuk a megfelelő napirend kialakítását, mely elegendő időt biztosít az egyes tevékenységekre, így megteremti a stressz mentes, kiegyensúlyozott, biztonságos, nyugodt légkört.

Valljuk, hogy az egészséges környezet és az egészséges életmód kölcsönhatásban van, egymásra épül és egymást kiegészíti.. Ezért létfontosságúnak tartjuk a környezettudatos szemlélet és magatartás megalapozását, melynek során kiemelten kezeljük a szülők szemléletformálását.

3.1.1. A gyermek gondozása, testi szükségletük, mozgásigényük kielégítése

A gyermekek gondozásának záloga a z óvodapedagógus és a gyermekek közötti meghitt, megértő viszony, a természetes testközelség megléte. A gyermekek azoktól fogadnak el gondoskodást akik őszinte, hiteles viselkedéssel közelednek hozzájuk, és tapintatot, elfogadást közvetítenek. Ilyen feltételek mellett ismerhetők meg a gyermekek igényei, családból hozott szokásai.

Feladat:

Az óvónő a fokozatosság betartásával törekedjen arra, hogy a gyermekek egyre önállóbban elégítsék ki szükségletüket, se3gítse elő testi képességeik kibontakozását, melyhez megfelelő pedagógiai környezetet biztosít.

Az önálló testápolás, étkezés, öltözködés szervezettségét az óvodába lépés pillanatától biztosítsa az óvónő. A beszoktatás ideje alatt minden gyermekkel együtt végezze a teendőket, hogy megtanulhassák a fogásokat, testápolási szokások sorrendjét.

Az egy csoportban dolgozó óvónők, a dajkák bevonásával állapotodjanak meg a szükségleteket kielégítő szokások pontos menetében az azonos gyakoroltatás érdekében. Ha szükségét látja a speciális gondozó, prevenciós és korrekciós, testi, lelki nevelési feladatok ellátása érdekében megfelelő szakemberek bevonását kezdeményezze (gyógytestnevelő, fejlesztőpedagógus, pszichológus, logopédus).

A fejlődés egyik feltétele a táplálkozás, amely az elhasznált energiát pótolja és a további testépítést biztosítja. A gyermekek a napi háromszori étkezéssel, tápanyagszükségletük, $\frac{3}{4}$ részét az óvodában kapják. Ezért figyelemmel kísérjük a gyermekek étrendjét, hogy kellően változatos és megfelelő tápanyag-összetételű legyen. Az étkezési szokásokat az óvónő jól szervezeten alakítsa ki. A gyermekeknek különböző táplálkozási szokásaik vannak. A felnőttek ismerjék meg a szülők segítségével ezeket, és kellő toleranciával fogadjuk el a kezdeti étvágytalanságot, válogatást. Később ösztönözzék a gyermekeket, de ne kényszerítsék az ételek elfogyasztására.

Biztosítsák, hogy a nap bármely szakában ihassanak.

Az egészséges táplálkozás érdekében egész évben folyamatosan vitamin napokat tartunk a gyermekekkel. A szülőkkel beszélgetünk az indokolatlan édesség és cukorfogyasztásról, a megfelelő rágás és vízivás fontosságáról.

Hagyományápolásunkban a vitaminsaláta készítésén kívül vonzó feladat az ünnepek hagyományos ételeinek elkészítése, elfogyasztása pl.: farsangi fánk, karácsonyi mézeskalács stb.

Környezeti nevelésünk részeként a veteményes kertben megtermeljük a vitaminsalátához való zöldségfélék egy részét.

Az étkezés feltételeinek biztosításban a gyermekek is közreműködnek, különös figyelmet fordítunk az esztétikus terítékre, a gyermekméretű eszközökre.

A testápolás a gyermekek tisztasági igényének kialakítását szolgálja. Az óvónő a gyermekek ápolása közben teremtsen interakciót, hogy a gyermek kívánsága, kérése alapján tudjon segíteni.

Ezen a téren is nagy különbségek mutatkoznak a gyermekek között.

Az óvoda és a családi gondozási szokások összehangolása, segít az azonos elvek betartásában. Különös gonddal kell védeni a gyermekek érzékszerveit.

A bőrápoláshoz, fogmosáshoz, az orr tisztántartásához, a WC használatához felnőttek teremtsék meg a feltételeket úgy, hogy a gyermekek, fokozatosan, önállóan végezhessék ezeket a teendőket.

Az időjárásnak megfelelő öltözködés védi a gyermeket, ezért az óvónő hasson a szülőkre, hogy rétegesen öltöztessék gyermekeket.

Ennek kialakításában a szülők lehetnek partnerek, akiket fontos meggyőzni a praktikus, izléses öltözködés előnyéről.

A mindennapi szabad mozgás nélkülözhetetlen eleme az óvodai életnek. A gyermekek a természetes nagymozgásokat, mozgáselemeket egyénileg gyakorolják a sokféle mozgásfejlesztő eszközökön. Emellett a néhány percig tartós szervezett mozgásos tevékenységek jól szolgálják a gyermekek mozgáskoordinációjának fejlesztését.

A gyermekek alvásigényének egy részét az óvoda elégíti ki. Az alváshoz tiszta levegőre van szükség, ezért lefekvés előtt alapos szellőztetéssel teremtsük meg a feltételeket. A nyugodt pihenés feltétele a csend, a félhomály. Elalvás előtti mesélés és az azt követő altatók dúdolása kondicionáló reflexként hat. Ha lehet, minden alkalommal éljék át az altató hatására kialakult szendergés állapotát.

Tiszteletben tartjuk alvási szokásainkat, apróbb tárgyak, kendők, játékok.

A gyermekeknek különböző az alvásigénye. Egyórás nyugodt pihenés után az óvónő tegye lehetővé, hogy a nem alvó, 6- 7 éves korú gyermekek felkelhessenek és ezzel is elősegítjük a gyermekeket a kisiskolások napirendje szerinti életre.

3.1.2. A gyermekek egészségének védelme ,edzettségének biztosítása

Az óvodában megbetegedett gyermeket fokozott gondoskodással, elkülönítve gondozza a felnőtt mindaddig, míg szülei meg nem érkeznek. Ez feltétlenül fontos láz, hányás, kiütés, hasmenés, bőrpír, erős köhögés esetén.

A fertőzések terjedését a gyakori szellőztetéssel, edzéssel, megfelelő öltözködéssel ,külön törölköző használatával igyekezzenek gátolni. 3- 4 éves gyermeknél gyakran előfordul, hogy alvás alatt bevizelnek. Ennek oka általában pszichés eredetű,,ezért a leszoktató eljárások zömmel eredménytelenek.

A felnőttek óvakodjanak a gyermekek megszegyenyítésétől. Csakis a tapintatos,szeretetteljes bánásmód és a szülőkkal való partneri, jó emberi kapcsolat szüntetheti meg az okait. A 4- 5 éves korban kialakuló alakváltozás, hirtelen növekedés gyakran okoz hanyag testtartást. A szervezett mozgásos tevékenységek különösen a prevenció fejlesztő tornák, a mozgási igény

kielégítése segít a gerinc deformitások megelőzésében. A lábboltozatot erősítő, fejlesztő mozgással lúdtalpas gyermekek lábtarása javítható.

A gyermekek egészséges életmódját úgy lehet biztosítani, ha mindennap, edzési lehetőségük van. Erre legtöbb alkalmat a szabadban tartózkodás biztosít, mely növeli a gyermek ellenálló képességét.

Mindennap- tartózkodjanak a szabadban.

Mozgásszükségletük kielégítése érdekében, az óvónő szervezzen mindennapos testnevelést. A gyermekek a víz edzőhatását is érezzék meg az óvodában. Jó idő esetén az óvoda udvarán is pancsoljanak. A nagycsoportosoknak szervezzen az óvónő úszást, ahol megismerik, megszeretik a vizet, megismerkednek vízi játékokkal.

Az óvoda épületét a nevelési – fejlesztési feladatok megvalósításának figyelembevételével az óvónők esztétikusan rendezzék be.

A többféle funkciót betöltő csoportszobát tegyék alkalmassá a szabad játékra, a tevékenységek végzésére, az étkezésre, az alvásra és a pihenésre.

A csoportszoba barátságossá, otthonossá, esztétikussá tétele az ízlés közvetítése miatt, valamint a gyermekek jó közérzetének biztosítása miatt is fontos. A természetes világítás felhasználása céljából az ablakot hagyjuk szabadon, csak olyan függönyt használjunk, ami nem veszi el a fényt. A mozgásos tevékenységet mindig nyitott ablaknál végezzék a gyermekek. Fűtés idején a száraz levegő enyhítésére párologtató szükséges. Erős napsütés ellen a csoportszobát világos függönnyel védjük.

Az óvónő a többféle játéktevékenységhez alakítson ki elkülönített csoportszoba részeket. Alakítson ki mesesarkot, ami a napi mesélésnek, drámajátéknak színtere.

Legyen olyan sarok vagy csoportszoba rész, ahol a gyermekek összegyűjthetik a séták alkalmával talált „ kincseket”

Az öltözők berendezése , világítása, fűtése, szellőzöttsége biztosítson minden feltételt a nyugodt öltözködéshez. Minden gyermeknek legyen külön ruha és cipőtartó helye.

Az öltözőben a szülők részére legyen esztétikus hirdetőtábla, ahol havi időszakokra lebontva tájékoztatást kapnak a csoport nevelési, fejlesztési elképzeléseiről, eredményeiről. A mosdóban megfelelő eszközök segítsék a szükségletek kielégítését. Minden gyermeknek legyen elkülönített fogmosó felszerelése, törölközője, fésűje.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére

Igényesek lesznek a tisztaság iránt, önállóan mosakodnak, törölköznek, használják a körömkéfért, a fésűt, rendben tartják hajukat. Önállóan mosnak fogat, a fogápoló szereket tisztán tartják. Helyesen használják a zsebkendőt. Saját magukat kiszolgálják, önállóan tevékenykednek, dolgaikra vigyáznak. Mindennapi szükségleteiket önállóan kielégítik. Tisztán étkeznek , közben

kulturáltan viselkednek. Megfelelően használják az evőeszközöket. Csukott szájjal rágnak. Igénylik az asztal esztétikai rendjét.

Önállóan öltöznek, vetkőznek, ruhaneműikkel gondosan bánnak, cipőjüket megtörlik. Képesek önállóan eldönteni, hogy fel vagy levegyenek ruhadarabot magukról.

Ügyelnek saját személyük és a környezetük rendjére, gondozottságára. Az eszközökkel, berendezésekkel óvatosan bánnak, a rendetlenséget megszüntetik.

3.2. Érzelmi nevelés és társas kapcsolatok

A szociális és egyéni nevelés célja a gyermekek egyéni érdekeinek, tulajdonságainak, képességeinek kibontakoztatása a közösségen belül, a csoport normái alapján.

Feladatok:

A gyermek - gyermek ,a felnőtt – gyermek pozitív érzelmi töltésű kapcsolatának kialakítása. Az érzelmekre épülő kapcsolatteremtő és megtartó képességek formálása , erősítése a társas kapcsolatok létrehozása érdekében.

Az érzelmi biztonságot nyújtó szeretetteljes , családi légkör megteremtése a beszoktatástól az óvodáskor végéig.

Az óvodáskorú gyermek jellemző sajátossága a magatartás érzelmi vezéreltsége . A személyiségen belül az érzelmek dominálnak, ezért elengedhetetlen, hogy a gyermeket az óvodában érzelmi biztonság, szeretetteljes, derűs légkör vegye körül.

A családi légkörben kialakul a gyermekek érzelmi kötődése társaikhoz, felnőttekhez egyaránt. Ez olyan hangulatot ad, ami kapcsolatteremtésre, cselekvésre, játékra ösztönöz. A gyermekek élettere legyen barátságos, otthonos, amit elsősorban az óvónő tervez meg, de adjon lehetőséget arra, hogy a gyermekek ötletei, elképzelései is érvényesüljenek. Mozoghassanak a gyermekek szabadon a csoportszobában, mosdóban, ezzel is fokozható az otthonosság érzése. Az 5- 6- 7 évesek megfelelő biztonság mellett, meghatározott céllal önállóan mehessen ki az udvarra is.

Legyen mindkét óvodai csoportnak hagyománya, szokásrendszere, jelképrendszere, szimbóluma, ami sajátos , egyéni színezetű légkört biztosít és ez is mélyítheti a gyermekek összetartozását ,együttérzését.

Az otthonosság érzését segíti elő az is, ha az óvónő minden gyermeknek tároló helyet biztosít, ahová saját eszközeit, játékait a sétán gyűjtött értékeit beteheti ,önállóan gondozhatja, kezelheti. A beszoktatás időszaka meghatározza a gyermekek kialakuló érzelmi kötődését az óvodához. Az óvónő a szülőkkel együtt teremtsen meg a lehető legnyugodtabb feltételeket, a gyermekek közösségbe történő beilleszkedéséhez.

Nagyfokú körültekintést,gyöngédséget, megértést és türelmet kíván meg a 3- 4 éves gyermekek beszoktatása. Az óvónő adjon lehetőséget arra, hogy a gyermekek szüleikkel együtt ismerkedjenek az óvodával. Ha lehetséges, minél

hosszabb időn keresztül, fokozatos időcsökkentéssel vegyenek részt ebben a folyamatban. A gyermeknek a szülői együttlét biztonságát ad az új környezet elfogadásához, ugyanakkor a szülő megismeri az óvoda belső életét, a gyermek napirendjét, szokásait. A „biztonságos” beszoktatása során viselkedési rendet tanul meg a gyermek, ami segíti a társas beilleszkedést.

A beszoktatás ideje alatt a gyermekek hozzák el magukkal azokat a tárgyakat, amelyekhez ragaszkodnak. A beszoktatásban lehetőleg mindkét óvónő vegyen részt. A dajkával együtt gondosan készítsék elő ezt az időszakot. Az óvónők a szüleikkel beszéljék meg a beszoktatás menetét. A gyermekek jelét úgy válogassák az óvónők, hogy ahhoz mondókát, verset vagy gyermekdalt lehessen kapcsolni. Így még a kevésbé vonzó jel is kedvessé válik. Legyen az óvoda első esztétikai élménye. A sok érdekes, izléses játék mellett az óvónő személyes kapcsolattal, mesével, ölbeli énekes játékkal, mondókákkal kedveskedjenek a gyermekeknek. Az idősebb óvodások is lepjék meg a kicsiket egy-egy szép verssel, mesével, énekes játékkal. A lefektetésnél az új gyermeket különös szeretettel vegye körül az óvónő. A nyugalmas légkör megteremtése érdekében üljön le közéjük és altató dalokat dúdolgasson nekik.

Az óvónő különös türelemmel, tapintattal mutassa be a testápoláshoz, étkezéshez szükséges használatos tárgyakat. Mutassa meg azok használatát. Már beszoktatás ideje alatt a tervezett szokásoknak megfelelően végezzék a tevékenységeket, amit sok- sok érzelmi megerősítéssel, játékosan gyakoroltasson az óvónő, természetesen figyelembe véve a gyermekek egyéni képességeit, tempóját, szokásait. Az 5- 6- 7 éves gyermekek segítsenek a kiscsoportosok öltöztetésében, vegyék körül őket, gyengédséggel, szeretettel.

A családi légkör megteremtése elősegíti a gyermekek társas kapcsolatainak alakulását. Mindehez gazdag tevékenykedtető élet szükséges. A közös élmények az óvodáskor végéig biztosítják a gyermekek együttműködését, amiben formálódik egymáshoz való viszonyuk. Az óvónő különféle cselekvésekben is biztosítsa a nyugalmat, az ingerek ne okozzanak a gyermekekben zaklatottságot. A gyermekeknek legyen lehetősége minél többször érdeklődésüknek megfelelő tevékenységet választani, hogy gyakran átélhessék a belülről táplálkozó kedvet, motivációs állapotot. Az érdektelen gyermekekre szenteljen figyelmet az óvónő, hogy mielőbb kiderítse érdektelenségük okát, mert a befolyásolást csak így tudja elindítani. Bővítsék ki az óvodások és az idősebb gyermekek (iskolások) kapcsolatának lehetőségeit. E célra használják ki a véletlen és tervszerű találkozásokat.

3.3 Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósulása

- Az óvoda és gyermek érdeklődésére, kíváncsiságára mint életkori sajátosságra építve biztosítson a gyermeknek változatos tevékenységeket, melyeken keresztül tapasztalatokat szerezhet a természeti és társadalmi környezetéről.

- *Az anyanyelv fejlesztése és a kommunikáció különböző formáinak alakítása – helyes mintaadással – az óvodai nevelőtevékenység egészében kiemelt jelentőségű. Különösen a beszédkedv fenntartása, a gyermek meghallgatására, a gyermeki kérdések érvényesülésére a válaszok igénylésére szükséges figyelmet fordítani. Az anyanyelvi nevelés valamennyi tevékenységforma keretében megvalósítandó feladat.*
- *Az értelmi nevelés további feladatai: egyrészt a gyermek spontán szerzett tapasztalatainak, ismereteinek rendszerezése, bővítése, a különböző tevékenységekben és élethelyzetben való gyakorlása. Másrészt az értelmi képességek (érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás) és a kreativitás fejlesztése.*

Az értelmi nevelés változatos tevékenységeken keresztül, a kultúraátadás hatásrendszerében az óvodai nevelési módszerek segítségével, elsődlegesen a gyermek szabad játéka által valósul meg. Az értelmi fejlesztés szoros kapcsolatban van az anyanyelv és kommunikáció alakulásával.

*A program lényeges része a beszéd , az anyanyelv és kommunikáció fejlesztése. Csak kellő nyelvi fejlettséggel rendelkező gyermekek lesznek ugyanis képesek az alap- kultúrtechnikák elsajátítására. A kommunikáció a beszéd és a gondolkodás egyik eszköze. A kommunikáció egyszerre cél és eszköz a társas kapcsolatokban. Célja a kapcsolat felvétele, az információ eljuttatása a másikhoz, a társ reakcióiból (kommunikációs és metakommunikációs) a megértés ellenőrzése, a kapcsolat valamilyen szintű mélyítése. A kommunikáció és a metakommunikáció elválaszthatatlan egymástól, a jelzések kiegészítik, helyettesítik, mélyítik vagy semlegesítik a szóbeli közlést. **Az egyéni fejlődés biztosításához szükséges, hogy az óvodapedagógus személyes példájával (odafigyelés, meghallgatás, beszélgetés) kommunikációs helyzetek megteremtésével ösztönözze a gyermek közötti kommunikációt, teremtsen lehetőséget a monologikus beszédre, ennek fejlesztésére, bővítse szókincsünket, gazdagítsa metakommunikációs ismereteiket (pl.:érzelmeket jelző gesztusok, arckifejezések, testtartások).***

Az anyanyelvi nevelés valamennyi tevékenységi forma keretében megvalósítandó feladat. Az anyanyelv fejlesztése és a kommunikáció különböző formáinak alakítása – beszélő környezettel, helyes mintaadással és szabálykövetítéssel (a javítgatás elkerülésével) – az óvodai nevelőtevékenység egészében jelen van. A gyermek beszéd- és kommunikációs képessége elsődlegesen függ a családi szocializációtól, mely előnyös vagy hátrányos helyzetet teremt a gyermek számára a közösségben.

Célunk:

- *A gyermek spontán szerzett tapasztalatainak, ismereteinek rendszerezése, célirányos bővítése,*
- *Kognitív képességeik fejlesztése:*
 - *egyre pontosabb, valóságghű észlelés*

- *figyelem- összpontosítására való képesség*
- *valósághoz közelítő képzeleti működés*
- *reproduktív emlékezet*
- *problémamegoldó és kreatív gondolkodás*
- *A beszédkezdő felkeltése és fenntartása*
- *A beszédhallás és szövegértés fejlesztése*
- *Kapcsolatfelvétel támogatása, az információ eljuttatásának segítése a másokhoz, verbális és nonverbális eszköztár kialakításával.*

Az anyanyelvi, értelmi fejlesztésből adódó óvónői feladatok:

- *Olyan biztonságos, elfogadó, szeretetteljes légkör megteremtése, ahol bátran elmondhatják a gyermekek a gondolataikat,*
- *Változatos tevékenységek szervezése, biztosítása*
- *A sokoldalú tapasztalatszerzés biztosítása , mely a későbbiekben élményként előhívható,*
- *A természeti és a társadalmi környezet jelzéseinek, nonverbális közléseinek észrevetetése, megismertetése,*
- *A gyermek kíváncsiságára, érdeklődésére építés*
- *Az egyéni érdeklődési kör figyelembevétele,*
- *Figyelem – összpontosításra motiválás*
- *A pszichikus képességstruktúrák fejlődésének egyéni nyomon követése, a szükséges fejlesztési feladatok tervezése és beépítése a gyakorlatokba,*
- *Minden gyermeki kérdés megválaszolása*
- *Kommunikációs helyzetek teremtése, a gyermekek beszédkezdésének felkeltése,*
- *A gyermekek szókincsének bővítése*
- *Metakommunikációs eszköztár megismertetése, gyakorlása játékokban*
- *A társ verbális és nonverbális reakciói megértésének segítése*
- *A nyelvileg hátrányos helyzetű, ill. nyelvileg kiemelkedő gyermekek differenciált fejlesztése,*
- *Nyelvtanilag helyes, jól érthető, tiszta beszéddel mintaadás,*
- *Migráns gyermekek egyéni fejlesztése a magyar nyelv megismertetése terén,*
- *Szakmai kapcsolat tartása a logopédussal, fejlesztőpedagógussal*

Sikerkritériumok

- *Korának megfelelően kialakult a pontos érzékelése, észlelése*
- *Képes vizuális, auditív differenciálásra,*
- *Térbeli viszonyokat képes felismerni, megnevezni,*
- *A keresztcsatornák működése korának megfelelő,*
- *Az önkéntelen bevésése mellett megjelenik a szándékos bevésés is,*
- *Figyelme korához képest tartós,*

- Gondolkozására a problémamegoldásra törekvés és a kreativitás jellemző,
- Helyesen, tisztán, érthetően beszél,
- Kérdésére minimum egyszerű mondattal válaszol,
- Szókincse korának megfelelő
- Jól használja a metakommunikációs eszközöket,
- Bátran, szívesen kommunikál társaival és a felnőttekkel,
- Társára odafigyel, türelmesen meghallgatja mondanivalóját,
- A közölt információkat megérti,
- A kommunikációt kapcsolatfelvételre is használja
- Bátran kérdez,
- Verbális emlékezete korának megfelelő,
- Egyszerűbb történetet, mesét képes önállóan is elmondani,
- Ismeri és használja az udvariassági szavakat,
- Tud szemkontaktust teremteni és tartani,
- Élményeit és gondolatait el tudja mondani,
- A migráns kisgyermek is megérti az óvodai élethez szükséges kifejezéseket és képes magát megértetni.

4. AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSÉNEK ELVEI

4.1 Személyi feltételek

Az óvodában a nevelőmunkát az óvodapedagógus végzi, jelenléte a nevelés egész időtartamában fontos feltétele az óvodai nevelésnek. Az óvodapedagógus modellt, mintát jelent a gyermekek számára, elfogadó, segítő, támogató attitűdje a gyermekekkel való kapcsolatában kiemelkedő jelentőségű. Az óvodapedagógusi tevékenységnek és az óvodai nevelőmunkát segítő alkalmazottak munkájának hozzá kell járulnia az óvodai nevelés eredményességéhez.

Az óvoda egészének céljait, a hosszú távú stratégiai, program megvalósítását csak a legértékesebb erőforrás, az emberi munkaerő révén lehet elérni.

Azért, hogy mind az egyéni, mind az óvodai teljesítmény növekedjék, az óvodapedagógusoktól és az óvoda valamennyi dolgozójától elvárható, hogy elkötelezzék magukat az óvoda célkitűzései iránt. A célok megvalósításának feltételrendszerében fontos elem az óvodai nevelőközösség, az óvodapedagógus személyisége.

Az óvoda nevelőtestülete jó szakmai munkaközösséget alkot, amely kreatív, fogékony és nyitott az új iránt, önképzésre és szakmai megújulásra alkalmas.

Az óvodában 9 fő dolgozik teljes munkaidőben, 6 fő óvodai részlegen, 3 fő a konyhai részlegen.

Felsőfokú végzettséggel rendelkező Óvodapedagógus: 4 fő
/ebből 1 fő vezető/ csoportban is dolgozó Óvodapedagógus

Szakkvizsgával rendelkező Óvodapedagógusok száma : 2 fő

- Közoktatás vezető
 - Differenciáló, fejlesztő pedagógus, közoktatási vezető szakkvizsga
- A végzettséget a napi munka során hasznosítjuk.

Főállású dajka : 2 fő

1 fő dajkai szakképesítéssel

1 fő. dajkai szakképesítéssel

A konyhai részen dolgozó személyek száma: 3 fő

1 fő élelmezésvezető

1 szakács

1 konyhalány

A konyhai alkalmazottak rendelkeznek a munkakörhöz szükséges szakképesítéssel.

Az óvodában dolgozó dajkák munkaidejének és az óvodapedagógusok kötelező óráinak beosztása változó, szem előtt tartjuk a fokozatos munkakezdést és befejezést.

Az óvodában a nevelés egész időtartamában óvodapedagógus tartózkodik a gyermekcsoportokban. A nevelőtestület jó szakmai munkaközösséget alkot, mely kreatív, fogékony és nyitott az új iránt, önképzésre és szakmai megújulásra alkalmas. A továbbképzéseken és a kötelező órán kívüli feladatok megosztásánál az óvónők érdeklődését, egyéni adottságait a területhez való vonzódását vesszük figyelembe. Ezáltal azt kívánjuk elérni, hogy egy bizonyos területen legyenek jártasak, minél nagyobb sikerélményhez jussanak, szívesen osszák meg egymás közt a szerzett tudást, tapasztalatot. érezzék, hogy a közösség nélkülözhetetlen tagjai. Legyen jó a közérzetük, szeressék a helyet, ahová dolgozni járnak. Az óvónők csoportbeosztásánál elsősorban a gyermekcsoport érdekeit vesszük figyelembe, az óvodapedagógusok általában egymás munkáját jól kiegészítő párokat alkotnak. A felmenőrendszer biztosításával elősegítjük a csoport óvónőjéhez való kötődést. A feltételrendszer fontos eleme tehát az óvodai nevelőközösség, ezen belül is az óvónő személyisége a következő személyiségjegyekkel:

- megfigyelő és helyzetfelismerő képesség,
- a jövő elképzelésének képessége,

- megosztott figyelem,
- nyelvtanilag helyes beszéd,
- önmagával és a gyermekkel szembeni igényesség,
- pedagógiai tapintat,
- kiegyensúlyozott állapot, érzelmi gazdagság,
- a gyermekek szeretete, megértése, megbecsülése,
- segítőkészség, optimista magatartás.
- kommunikációját minden partnerrel a kölcsönösség, és a konstruktivitás jellemzi.

Az óvoda egész nevelőközösségének rendelkeznie kell az együttműködés, egymásra figyelés képességével a mindennapok során, hogy példaadással neveljük a gyermekeket, ahogy elődeink tették nemzedékenként újra meg újra a történelem folyamán.

4.2 Tárgyi feltételek

Az óvoda, épülete, udvara, berendezései úgy kerültek kialakításra, hogy szolgálják a gyermekek biztonságát, kényelmét, megfeleljenek testméretinek, biztosítsák egészségük megőrzését, lehetővé téve mozgás, - és játékigényük kielégítését. Nagy figyelmet fordítunk arra, hogy a gyermekeket harmóniát árasztó színekkel, formákkal, anyagokkal vegye körül környezetük. Arra törekszünk, hogy az óvoda tárgyi környezete egyidejűleg – a mindenkori előírásokkal összhangban – biztosítson megfelelő munkakörnyezetet az óvodapedagógusoknak. A programok megvalósításához szükséges eszközök és felszerelések rendelkezésünkre állnak, mely megfelel a kötelező eszköz – és felszerelési jegyzékben foglaltaknak. Ezek folyamatos pótlása (elhasználódás miatt) és korszerűsítése költségvetésből, pályázatokból és rendezvények, vásárok bevételeiből valósíthatóak meg..

A gyermekek által használt felszereléseket hozzáférhető módon a biztonságukra figyelemmel helyezzük el.

4.3 Az óvodai élet megszervezése

A gyermekek egészséges fejlődéséhez, fejlesztéséhez a napirend biztosítsa a feltételeket a megfelelő időtartamú tevékenységformák megtervezésével. A rendszeresen visszatérő ismétlődések érzelmi biztonságot teremtenek a gyermekekben. A napirend igazodik a különböző programban megfogalmazott feladatokhoz. Figyelembe veszi a helyi szokásokat, igényeket. Napirendünket folyamatosság és rugalmasság jellemzi, a tevékenységek közötti belső arányok kialakítására törekszünk. A napirend – és hetirend a gyermekcsoportok óvodapedagógusai alakítják ki a gyermek

egyéni szükségleteihez a különböző tevékenységekhez igazodva. A teljes nyitvatartási időben a gyermekekkel óvodapedagógus foglalkozik. Az óvodába felvett gyermekek csoportba történő beosztásáról a vezető dönt, a szülők és az óvodapedagógusok véleményének, valamint a közoktatási törvényben meghatározott létszámhatárok – beleérte a számított létszámra vonatkozó előírást – figyelembevételével. Az óvodai tevékenységeket úgy szervezzük, hogy a szülők igényi szerint eleget tudjunk tenni az óvodai neveléssel a gyermek napközbeni ellátásával összefüggő feladatainknak. A napirend a rugalmas változásaival lehetőséget ad az óvodai élet egészében az elmélyült tevékenykedésére, elegendő időt biztosítva arra, hogy a gyermekek minden tevékenységüket befejezhessék, pontosan elvégezhessék. Az elmélyült érdeklődéssel, belső motivációval folytatott tevékenységhez, valódi aktivitáshoz nyugalom, kiegyensúlyozott légkör, értelmes figyelem szükséges.

4.4 A szeptember 1- től május 31- ig terjedő időszak napirendje:

6:30 - 10 :45 Párhuzamos tevékenységek: szabad játék, szabadon választott tevékenység, tízórai, óvónő által kezdeményezett tevékenység. kötelező foglalkozások, mindennapos testnevelés

10.45 - 11:45 Udvari játék, levegőzés

11:45 -12:45 Öltözködés,tisztálkodás, ebéd

12:45 -13:45 Előkészületek a pihenéshez

13:15 - 14.30 Pihenés, alvás mesével, altatóval, egyéni szükségletekhez igazodó ébredés

14:45- 16:30 Párhuzamos tevékenységek: tisztálkodás, uzsonna, játék, szabadon választott tevékenység, óvónő által kezdeményezett fejlesztés.

A játék kitüntetett szerepe a tevékenységek közötti harmonikus arányok megteremtésének következménye. A gondozási tevékenységek kiemelt jelentőséggel bírnak ,hiszen az óvodapedagógus a gondozási folyamatban is nevel, építi kapcsolatait a gyermekekkel, segíti önállóságukat. Az óvodapedagógus a családokkal való együttműködés során érvényesíti a segítségnyújtás családhoz illesztett megoldását.

A fejlődés nyomon követése

A gyermek és körülményeinek megismerése már a beiratkozást követő családlátogatással elkezdődik, majd folytatódik az óvodába kerülés előtti időszak feltárásával, anamnézis felvételével. A gyermek fejlődését fejlettségmérő lapon rögzítjük és követjük az óvodába lépéstől az iskolakezdésig. Megfigyeléseinket folyamatosan rögzítjük.

5. AZ ÓVODA KAPCSOLATAI

5.1. Óvoda - Család

Az óvodai nevelés a családi neveléssel együtt, azt kiegészítve szolgálja a gyermekek fejlődését. Ennek alapvető feltétele a családdal való együttműködés. Az együttműködés formái változatosak, a személyes kapcsolattól a különböző rendezvényekig magukban foglalják a lehetőségeket, amelyeket az óvoda illetve a család teremthet meg. Az óvodapedagógus figyelembe kell, hogy vegye a családok sajátosságait, szokásait, az együttműködés során érvényesíteni kell az intervenciós gyakorlatot, azaz a segítségnyújtás családhoz illesztett megoldásait. A gyermekek a családból jönnek hozzánk. Az óvoda folytatja és kiegészíti a családban elkezdett nevelési folyamatot. A családdal együtt segítjük a gyermekek fejlődését. A szülő tud a legtöbbet a gyermekéről, ő ismeri legjobban a gyermeke igényeit, szükségleteit, és ő felelős a gyermeke neveléséért. Az óvónő szaktudásával, pedagógiai tapasztalataival hatékony segítséget tud nyújtani a szülőknek a gyermekek neveléséhez. Nagyon jó a kapcsolatunk a családokkal, bizalommal vannak irántunk, elfogadják tanácsainkat, meg tudjuk beszélni a felmerülő problémákat.

Az együttműködés formái

Családlátogatás

Az új gyerekek családjait az óvodába érkezés előtt meglátogatjuk. Ez a kezdete a személyes kapcsolatnak. Így lehetőségünk van arra is, hogy a családok gondjait megértsük, tájékozódjunk a szülők nevelési elvéről, szokásairól. Ezt a formát a későbbiek során is alkalmazzuk, ha személyesen bizalmasan akarunk beszélni a szülőkkel.

Befogadás

Az anyás beszoktatás alkalmas arra, hogy a szülő megismerje az óvodánk életét, szokásait, és ezáltal mintát kapjon a gyermekek neveléséhez. Ennek folytatása napi kapcsolattartás. Így a szülő teljes mértékben tájékozott a gyermekével történt napi eseményekről.

Nyílt nap

A szülőknek lehetőséget biztosítunk a napi életbe való betekintésre. A szülők személyes élményeik alapján, gyermekük új vonásait, tulajdonságait fedezhetik fel. Képet kapnak gyermekük közösségében elfoglalt helyéről, viselkedéséről, módjuk van a társakkal való összehasonlításra.

Szülői értekezlet

A szülői értekezleten az óvodát, a csoportot, a gyermeket, a szülőket érintő témákat, faladatokat, programokat, problémákat beszéljük meg. Meghallgatójuk véleményüket, javasolataikat.

Az óvoda kapcsolatot tart azokkal az intézményekkel amelyek az óvodába lépés előtt: bölcsőde, gyermekjóléti szolgálat, gyermekotthon, egészségügyi intézmények, az óvodai élet alatt: pedagógiai szakszolgálat, közművelődési intézmények, és az óvodai élet után: iskola meghatározó szerepet töltenek be a gyermek életében. A kapcsolattartás formái, módszerei alkalmazkodnak a feladatokhoz és a szükségletekhez kapcsolatok kialakításában és fenntartásában nyitottak és kezdeményezők vagyunk.

A kapcsolattartás formái

- A helyi programok kölcsönös megismerése
- Egymás munkájának megismerése érdekében az iskolai pedagógusok ellátogatnak az óvoda nagycsoportjába,
- Az óvónők év elején látogatást tesznek az első osztályba,
- A nagycsoportosok is több alkalommal megnézik az iskolát,
- A volt óvodásokat meghívjuk az óvodai ünnepélyekre,
- „jeles napokon” más intézmény gyermekeinek meghívása (Farsang, állatok világnapja, madarak és fák napja),
- Iskola- óvodai pedagógusok közös rendezvénye Pl.: mozgási,- sportolási lehetőségek biztosítása.

5.2. Az intézmény egyéb kapcsolatai

Kapcsolat	Együttműködés formája tartalma	Feladat	Felelős	Határidő
Óvoda – Fenntartó Önkormányzat	Szükség szerinti munkakapcsolat, működéssel, gazdálkodással, az óvoda felújításával kapcsolatos megbeszélések, adatszolgáltatás	A jó kapcsolat fenntartása, az elvárásoknak való megfelelés, a megfelelő információáramlás biztosítása	Intézményvezető	folyamatosan
Óvoda - Iskola	Szakmai munkakapcsolat, közös rendezvények, látogatások	Az iskola vezetésével, a nevelőközösséggel konstruktív, szakmai kapcsolat fenntartása Az óvoda – iskola átmenet zökkenőmentes biztosítása	Intézményvezető Óvodapedagógusok	folyamatos
Háziorvos	A gyermekek	Folyamatos	Intézményvezető	folyamatos

Védőnő Fogorvos	fizikai és egészségi állapotának felmérése	kapcsolattartás		
--------------------	---	-----------------	--	--

Óvoda- Óvodai munkát segítő egyéb kapcsolatok

Egyházközösségek - Óvoda	Református és Katolikus hitoktatás hetente egy alkalommal	Kölcsönös, tisztelet fenntartása, egymás értékeinek elismerése	Intézményvezető Óvodapedagógus	Folyamatos
Családsegítő intézet, Gyermekjóléti Szolgálat	Az óvodai gyermekvédelmi munka segítése, törvényi kötelezettségből adódó feladatok teljesítése, rászoruló óvodás gyermekek, családok segítése	Megfelelő információára mlás, határidők pontos betartása, jó munkakapcsolat ápolása	Intézményvezető Gyermekvédelmi felelős Óvodapedagógusok	Folyamatosan és aktualitás szerint
Pedagógiai Szakszolgálat	Gyógy testnevelő logopédus, fejlesztő pedagógus biztosítása a speciális fejlesztést igénylő gyermekeknek, szűrések, vizsgálatok lebonyolítása	A törvényi szabályozásnak megfelelő együtműködés	Intézményvezető , nagy csoportos óvodapedagógus	Folyamatosan és aktualitás szerint
Pedagógiai Szakmai Szolgáltatás	Szakértői vélemények elkészítése szükség szerint a szakértői bizottság által, iskolaérettségi vizsgálatok szükség szerint	A törvényi szabályozásnak megfelelő együtműködés	Intézmények, nagy csoportos óvodapedagógus	Folyamatosan és aktualitás szerint

A településen működő civil szervezetek

„Gyermekek Képességfejlesztéséért Alapítvány”	Az óvoda rendszeres támogatása, rendezvényeken való kölcsönös részvétel	Hatékony együttműködés a gyermekek érdekében	Intézményvezető	Aktualitás szerint
„Együtt Szuhogyért Alapítvány”	Játszóház vezetése rendezvényükön	Hatékony együttműködés	Intézményvezető	Aktualitás szerint

6.AZ INFORMÁCIÓÁRAMLÁS RENDSZERE

6.1. Információáramlás

A jól működő információs és kommunikációs rendszer feltétele annak, hogy a döntések a célokkal összhangban, azok megvalósítását segítve szülessenek meg.

Feladat: *A külső és belső információkat koordinálás után minden szintre el kell juttatni, hogy az érdekeltek véleményt tudjanak alkotni, a kétirányú információ megvalósítása.*

Intézményen belül a jól működő információs rendszer egyik fontos meghatározója a szóbeli tájékoztatás módszere, ezzel egyidejűleg mindenkihez eljuthat a megfelelő információ.

/nevelőtestületi értekezletek, munkaértekezletek rendszeressége, egyéb konzultációk, megbeszélések/

Az írásos tájékoztatás lehetőségei:

- *Hirdetőtábla, faliújság a szülőknek a gyermekek öltözőjében*
- *Hirdetések, tájékoztatások a bejárati ajtón*
- *Hirdetőtábla továbbképzésekről, bármilyen eseményről, programról óvodapedagógusok alkalmazottak részére a nevelői szobában*
- *Nemzeti köznevelési törvény és egyéb jogszabályok hozzáférhetősége a nevelői szobában*
- *Intézményi önértékeléssel, minőségfejlesztéssel kapcsolatos anyagok, dokumentumok elérhetősége kijelölt szekrényben a nevelői szobában*
- *Eseménynaptár, házirend, nevelési tervek, vezetői tájékoztatás fogadóórák ideje kifüggesztésre kerül a gyermekek öltözőjében*

- *Gyermekek tájékoztatását segítő táblák a csoportszobákban, öltözőben (évszak, hónap, nap, csoportba járó gyerekek jelei az ajtón)*
- *Versek, dalok szövege, fényképek a tevékenységekről, gyermekmunkák az öltözőben*
- *Hetirend, a foglalkozások, tevékenységek anyaga a gyermekek öltözőjében a szülők részére*

6.2. A külső és belső kapcsolatrendszer működtetése

Feladat:

- *A Szervezeti és működési szabályzatban meghatározott hatáskörök és ügyintézési rend ismerete.*
- *Partnerközpontú működés*
- *Határidők betartása*
- *Kölcsönös segítőkészség*
- *PR tevékenység*

6.2.1. Belső kapcsolatok

- *Alkalmazotti közösség: intézményünkben a dolgozók összessége adja az alkalmazotti közösséget, jelenlegi létszám: 9 fő.
Az alkalmazotti közösség joggyakorlásával kapcsolatos feladatok ellátását az intézményvezető végzi.*
- *Nevelőtestület: az intézmény pedagógus munkakört betöltő pedagógusaiból áll, jelenlegi létszáma: 4 fő.
A nevelőtestület a Szervezeti Működési Szabályzat szerint működik.
A testület adott évi feladatait és értekezleteit jelen munkaterv tartalmazza.*

Feladat: - *a nevelőtestület hatékony működésének általános segítése*
 - *az értekezleteken a megfelelő tájékoztatási feladatok ellátása, beszámolás, joggyakorlás, a döntések továbbítása*
 - *az értekezleteken hozott döntések végrehajtása*
/Felelős: *az intézményvezető, valamint az intézményvezető által kijelölt személy, határidő: a nevelési évben folyamatos/*

6.2.2. Szülői szervezetek

A Szülői munkaközösség, a szülők köréből választott képviselőszervezet: munkaterv alapján működik,

Feladat: *tájékoztatási és koordinációs feladatok,*

segítségnyújtás a joggyakorlásban
/Felelős: az intézményvezető, valamint a szülői szervezettel kapcsolattartó pedagógus: a nevelési évben folyamatos/

7. GYERMEKVÉDELMI MUNKA AZ ÓVODÁBAN

A gyermekvédelmi munka minden óvodapedagógus feladata. Nevelőtestületünk célja, hogy a különböző okok miatt hátránnyal induló gyermekek sokoldalúan, harmonikusan fejlődjenek.

Biztosítjuk számukra az érzelmi biztonságot, az értelmi képességek, egyéni és életkornak megfelelő alakítását. A hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekekkel foglalkozó intézmények óvodapedagógusai nem felejtik el mindennapi munkájuk során, hogy az ebbe a körbe tartozó családok az átlagosnál rosszabb vagyoni, jövedelmi viszonyok között élnek. A szülők iskolai végzettsége alacsony. Fontos feladat a családi szokások és hagyományok feltérképezése. A nevelési év elején felmérjük a gyermekek létszámát. A hátrányos helyzetű gyermekek esetén óvodába történő befogadás idején, sajátos tennivalóink vannak. A családok felkeresései, a velük való együttműködésen van a hangsúly. Az óvodába érkezéstől a csoportban dolgozó óvodapedagógusok folyamatosan meglátogatják otthonukban a gyermekeket. A látogatások alkalmával lehetőség nyílik a közvetlenebb kapcsolat kialakítására szülőkkel gyerekekkel egyaránt.

A további szoros együttműködés érdekében szervezett tevékenységeink:

- *Szülői értekezletek, a szülők pontos információkat kaphatnak a gyermekek fejlődéséről*
- *Nyílt napok melyen a szülők bepillantást nyerhetnek a délelőtti tevékenységekbe*
- *Nyílt óvodai ünnepélyek*
- *Fogadóóra lehetőségének biztosítása*
- *Közös programok*

Nagy hangsúlyt fektetünk a napi kommunikációra, a szülő számára, kérésére információt adunk gyermekével kapcsolatban. Probléma esetén is bátran fordulhatnak hozzánk.

Szívesen adunk tanácsot a gyermekneveléssel kapcsolatos problémák megoldásával kapcsolatban.

A gyermekek a mindennapok során egyéni fejlesztések /életkornak és fejlettségüknek megfelelően/ alkalmával szerezhettek új információkat, mely elősegíti a csoporttársaikhoz történő felzárkózásukat. Kiemelt feladatunk szókincsük gyarapítása, viselkedés kultúrájuk alakítása.

Fontos feladatunknak tartjuk a külső szakemberekkel történő folyamatos együttműködést.

- *Háziorvos*
- *Védőnő*
- *Családsegítő*
- *Gyermekjóléti szolgálat*
- *Családgondozó*

Nem csak a problémás esetek megoldásában fontos az együttműködés, hanem a gyermekek érdekeit szolgáló szakmai megbeszélések alkalmával. Ahhoz, hogy jelzőrendszerként jól funkcionáljunk, valamennyi óvodapedagógus közreműködése szükséges.

Nevelőmunkánk során mindent megteszünk annak érdekében, hogy a gyermekek megkapják azt a szeretetet, nyugalmat, amire szükségük van.

Szeptember

- *felmérés készítése a gyermekekről, hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek számbavétele,*
- *étkezési térítési díjkedvezmények megállapítása,*
- *közösen kialakított óvó-védő intézkedések megbeszélése,*
- *a gyermekvédelmi jelzőrendszer tudatosítása az óvónőkben,*

Október

- *családlátogatások lebonyolítása /új óvodások/*
- *nehéz helyzetben élő családok figyelemmel kísérése.*

November

- *aktuális feladatok ellátása,*
- *felmerülő problémák megoldása,*

December

- *családok bevonása közös programokba /karácsonyi vásár/,*
- *a HH-s, HHH-s gyermekek helyzetének megbeszélése /óvónők, logopédus, fejlesztő pedagógus/,*

Január

- *Iskolába kerülő gyermekekkel kapcsolatos gyermekvédelmi feladatok feltérképezése,*

- Iskolaérettségi vizsgálattal kapcsolatban felmerülő gyermekvédelmi feladatok végzése.

Február

- időpont egyeztetés a védőnői szűrvizsgálatokról.

Március

- szülők segítése a beiskolázással kapcsolatban,
- nyílt nap szervezése.

Április

- aktuális feladatok ellátása,
- a hátrányos helyzetű gyermekek és családjaik folyamatos segítése /szükség esetén/,

Május

- év végi programokkal kapcsolatban a rászorulóknak segítése,
- éves beszámoló készítése,
- tájékoztatás nyújtása gyermeknap programokról, kirándulásokról.

8. ELLENŐRZŐ, ÉRTÉKELŐ TEVÉKENYSÉG

Az intézményben végrehajtandó egyes ellenőrzési tevékenységet meghatározzák:

- Az intézményi önértékeléshez kapcsolódó szakmai, pedagógiai munkára kiterjedő ellenőrzések
- Az intézmény szervezeti és működési szabályzatában a pedagógiai ellenőrzésre vonatkozó előírások
- Az intézmény minőségirányítási programjának ellenőrzési folyamat részében rögzítettek

8.1. Az ellenőrző, értékelő tevékenység célja

Az intézmény egészére vonatkozó hatékony működés elősegítése, az eredmények megerősítése, a hatékony módszerek elterjesztése, ez esetleges hiányok feltárása, illetve a hibák kijavítása.

- Az intézményi feladatellátása és működése a hatályos jogszabályoknak, rendeleteknek, valamint a nevelési programnak megfelelő legyen.
- A fejlesztés irányának meghatározása

8.2. A szakmai ellenőrzés intézményben ellátandó feladatai:

- A szakmai ellenőrzés tervezése /ellenőrzési időterv, módszerek, érintettek, az ellenőrzés területének és az ellenőrzés eredményének feltüntetése
- Tevékenységek, foglalkozások ellenőrzése
- Tanügyigazgatási dokumentumok ellenőrzése
- A szakmai ellenőrzés végrehajtása, nyomon követése

- *A szakmai ellenőrzések tapasztalatainak hasznosítása a minőségfejlesztés során*

Dokumentum: *Az éves munkatervbe beépített éves ellenőrzési terv*

A szabályozás tartalma:

Az ellenőrzést (szakmai, pedagógiai, munkáltatói) előre be kell jelenteni, illetve be kell tartani az éves munkatervben rögzített időpontokat.

A napi feladatokat bejelentés nélkül lehet ellenőrizni.

Az ellenőrzés típusai:

- *alkalomszerű*
- *betekintő*
- *átfogó, tematikus*

Az alkalomszerű, betekintő ellenőrzéseket nem dokumentáljuk.

Dokumentációs kötelezettség a tematikus, átfogó ellenőrzéseknél kötelező.

Az ellenőrzés módszerei:

- *Folyamatos tapasztalatszerzés*
- *Dokumentumelemzés*
- *Csoportlátogatás*

A szakmai ellenőrzés keretében történik meg az intézményi önértékelési feladatok éves önértékelési tervében rögzített feladatok végrehajtásának ellenőrzése.

Fel kell készülni intézményen belül a 28/2015. V.28.) EMMI rendelet 10. &(1) bekezdés a.) pontjában meghatározott központi szakmai, tanfelügyeleti ellenőrzésre.

Törvényességi ellenőrzés

Az intézménynek folyamatosan számolni kell a törvényességi ellenőrzés lehetőségével. Ezzel kapcsolatos feladatok:

Vezetői feladat:

- *Felkészíteni és közreműködni az ellenőrzésben*
- *Az ellenőrzés tapasztalatainak felhasználása, beépítése a mindennapi munkába.*
- *A munkajoggal kapcsolatos dokumentumokat évente ellenőrizni, felülvizsgálni a törvényi megfelelést*
- *Különös figyelmet kell fordítani a statisztika pontos kitöltésére, a gyermeklétszám pontos kimutatására.*

9.AZ ÓVODAI ÉLET TEVÉKENYSÉGFORMÁI

9.1.A Játék

A játék a kisgyermekkor legfontosabb és legfejlesztőbb tevékenysége és így az óvodai nevelés leghatékonyabb eszköze. A játék- szabad képzettársításokat követő szabad játékfolyamat – a kisgyermekkor elemi pszichikus szükséglete melynek mindennap visszatérő módon tartósan és lehetőleg zavartalanul ki kell elégülnie.

A belülről indított és vezérelt játéktevékenység célja a gyermekek szabad képzettársításának elősegítése. Az intellektuális, mozgásos, szociális tapasztalatok többszöri átélésével a gyermekek egyéni vágyainak és ötleteinek kibontakoztatása. Továbbá célunk, hogy minél sokrétűbb tájékozódó tevékenységgé váljon a játék és a játékba integrált tanulás.

Feladatok:

- *A játékhoz szükséges feltételek biztosítása*
- *Szűkebb és tágabb környezetből szerzett gyermeki benyomások feldolgozásának biztosítása a szabad játékban és a játékba integrált tanulás során,*
- *A 3- 6 éves korban megjelenő játékfajták és azok tartalmának, minőségének gazdagítása, a gyermekek egyéni sajátosságainak figyelembevételével*
- *A gyermek beszédkészségének fejlesztése a játékban*
- *Az óvónő játékesztő módszereinek megfelelő alkalmazása*

A játékhoz szükséges feltételek biztosítása

Alkotókedvű légkört elsősorban olyan játék biztosításával érhet el az óvónő, ahol a gyermek szabadon dönthet abban, hogy kivel játszik, milyen játékot választ, milyen témát dolgoz fel, milyen eszközzel jeleníti meg azt, milyen helyet választ, és mennyi ideig tartja játékban. Az óvónő teremtsen meg mindezekhez a feltételeket. A játékos légkört segíti a sok új ötlet is, a kellő időben adott segítség, megerősítés. A kreatív légkör segíti a gyermekek ötletinek szabad áramlását, a másik gyermek meghallgatását, az alkotó együttműködés kialakulását.

A szabad játék során a gyermekek feszélyezettség nélkül tudjanak önállóan vagy társaikkal önfeledten játszani. Az óvónő kezdeményezésére a gyerekek szívesen vesznek részt az énekes és mozgásos játékokban. A képességfejlesztő játékoknál a gyermek válasszon szabadon a felkínált szerepek, játékhelyzetek, társak között. Az óvónő az „ együttjátás ” során teremtsen meg a kezdeményezett játékhoz

szükséges témát, eszközöket, szabályokat, és a helyet. Az óvónő őszinte játéka mély átérzésre serkenti a gyermekeket. Az óvónő az oldott légkör érdekében bátran használjon humoros kifejezéseket és tréfás szavakat.

A különböző típusú játékokhoz szükséges hely biztosítása

A gyermekek a csoportszobában szükség szerint önállóan, vagy amíg erre nem képesek, az óvónő segítségével alakítsák ki játékuik számára a megfelelő helyet. A csoportszobában legyen helye többféle állandó és variálható, vagy új elkülönített kuckónak. Az esztétikus és meghitt mesesarok a dramatizálás, bábozás helye. Itt kap helyet az átváltozáshoz szükséges kellékek „kincses ládája” is.

Az intellektuális érzelmeket kiváltó séták során összegyűjtött tárgyak, termékek, növények, képek a kincseket őrző sarokban kapnak helyet, amit a gyermekek alakítanak ki és rendeznek különböző szempontok alapján.

A rajzolásnak, festésnek, szövésnek, tárgykészítő népi játékoknak legyen meg az állandó helye. Az ehhez szükséges kellékek, anyagok, eszközök mindegyike játékidőben álljanak a gyermekek rendelkezésére. A gyermekek játéktere lényegesen megnövekedik az udvaron, ezért ösztönözzük őket arra, hogy minél több nagymozgásos tevékenységet folytassanak. Az időjárás függvényében az óvónő segítése az udvari szerepjáték kibontakozását. (népi játékok, közlekedési játékok, színpadi és sport játékok feltételének megteremtésével)

A játékhöz szükséges idő

A szabad játéktevékenység az óvodába lépés pillanatában elkezdődik. A 3-4 éves gyermekek szinte egész nap játszanak egyedül, egymás mellett néha összeverődve, kivéve a tisztálkodás, alvás és étkezés idejét. Az 5-6 éves gyermekek már összeszokott csoportokban játszanak. A csoportok kialakulásához, a szerepek elosztásához több időre van szükség, mint a kisebbeknek. Ezért az óvónő kísérje figyelemmel a játékot és törekedjen arra, hogy csak akkor ajánljon játékot, ha már a gyerekek játéka felbomlóban van, és azt a körülmények miatt szükségesnek látja. Az 5-6 éves gyermekeknek az óvónő biztosítsa a több napon keresztül tartó játékot, hogy olyan tulajdonságok, mint állhatatosság kialakulhasson. A napi életszervezésben az óvónő törekedjen arra, hogy a gyermekek minél több időt kapcsoljanak az udvari játéktevékenységhez.

A kreativitást segítő játékeszközök

A játékeszközök olyan tárgyai a cselekvésnek, amelyek kibontakoztatják és gazdagítják a gyermekek elképzeléseit. Az óvónő a játékhoz olyan eszközt biztosítson, amely ízléses, praktikus, fejlesztő hatású. A 3-4 éves gyermekek játékához sok eszközre van szükség. Elsősorban gyakorló játékhoz, melyek fejlesztik a gyermek pszichikus funkcióját, másodsorban a hagyományos szerepjátékhoz szükséges kellékek, csengő – bongó hangszerek.

Az óvónő a 4-5 -6-7 éves korosztálynak bővítése az eszközválasztékot elsősorban a szerepjátékhoz kapcsolódó kellékekkel, félkész játékokkal, az azonosulást segítő ruhadarabokkal, másodsorban értelmi és képességfejlesztő játékokkal, amit a gyermekek egyénileg vagy mikrocsoportban óvónővel vagy egyedül játszanak. Az udvari játékok zömmel a gyermekek nagymozgását elégíti ki, de ha az időjárás megengedi, legyen mód kirakni a csoportszobai játékeszközöket és ott is megteremteni a nyugodt kreatív játékot (barkácsolás, rajzolás, festés, konstruálás stb.)

A gyermek tapasztalatainak gazdagítása, élmények szerepe

A gyermekek játékában keverednek a különböző játékfajták, folytatódik az a fajta , manipulálás, amely játékeszközök rakosgatásában érhető utol, vagyis a gyakorló játék. Ezért legyen módja a gyermekeknek megismerni az eszközök , tárgyak különböző tulajdonságait, így a véletlen cselekvéshez örömezés társul. Ez az örömezés ad alapot a cselekvés többszöri megismételéséhez.

Az óvónő biztosítsa a gyakorló játékhoz szükséges feltételeket, és a játékaival adjon mintát a játékok helyes használatához , a játékok elrakásához.

Ez a tevékenység jól fejleszti a szem- kéz koordinációt, kezesség- szemesség kialakulását. Az óvónő kísérje érdeklődéssel a gyermekek halandzsázását. A többszöri ismétléssel elmondott szöveg ritmusa a gyermekekben pozitív érzelmet kelt.

Az udvaron is biztosítsa az óvónő a gyakorló játék lehetőségét.

Erre legalkalmasabb a homok, víz, kavics és olyan kisebb- nagyobb tárgy , amelyet a gyermek saját szabályai szerint rakosgat.

Az óvónő segítse a gyermek játékát továbbfejlődni. Már a legkisebbeknél is megjelenik a szerepjáték. Az óvónő szerezzen és vállaljon szerepeket, hogy a különböző kapcsolatok kialakítása minta legyen a közös cselekvéshez. A kicsik játékában kapjon teret a papás- mamás játék, a fodrászos, az orvosos, kalauzos játék, melyek egyszerű mozzanatokat jelenítenek meg, együttlét, együttmozgás formájában. A gyermekek vállaljanak el szerepeket, használjanak szimbólumokat a „minta” helyzetek megteremtéséhez. A rendszeres többszörös ismétlődő meseélmény igazi táptalaja a dramatizálásnak, bábozásnak. Az egyszerű mesék megjelentetésében legyen résztvevő az óvónő, adjon modellt egy- egy szereplő megformálásához. Kezdetben használjanak minél több kelléket

a képzeleti képek megjelenítéséhez, illetve a beleélőképesség, önkifejezés fokozása érdekében. A bábozás először az óvónő előadásában jelenjen meg az óvodában. Legyen a csoportnak kedvence, bábja, akinek szívesen elmondják sikereiket, bánatukat. Ezt a bábót is helyezték a többi közé, hogy a gyermekek tapogathassák, megszerethessék. Az óvónő a bábozáshoz, dramatizáláshoz szükséges kellékeket a gyermekekkel közösen készítse el.

A gyermekek konstrukciós játékaire legyen jellemző a formagazdagság. A gyermek élje át az „én készítettem” alkotás örömét. A gyermekek játszanak olyan egyszerű szabályokhoz kötött ügyességi és szabályjátékokat, melyek könnyen betarthatóak. Az óvónő tervezzen olyan szabályokat, amelyek a gyermekek mozgásigényét is kielégítik.

A nagyobb gyermekek játékában is megjelennek a különböző játékfajták. Gyakran előfordul kutató manipuláció, ha ismeretlen mozdulatokat, fogásokat igénylő eszköz kerül kézbe. Dominánsan jelentkezik az érzellemmel telített szerepjáték, a „minta” helyzet, amelyhez különösen erős képzelőerő társul. Az óvónő segítse a gyermekeket abban, hogy a beleélés kifejlett formája kialakulhasson, minél többféle szerepet megformálhasson és a szerep-egyeztetésben sikeresek legyenek. A gyermekek játékelgondolása fejlődjön. Jelenjen meg a többféle ötletből kialakított tartalmas játék, ami fejleszti a gyermekek kommunikációs képességét, szabálytanulási képességét, társukhoz való viszonyát, az együttes cselekvőképességet. A jó példa nyomán a gyermekekben fokozódik a mesedramatizálás igénye. A gyermekek bábozzák, dramatizálják a meséket, hogy a meseélmény többoldalú örömszerzés legyen számukra. Az óvónők, a szülők, a gyermekek bevonásával barkácsoljon különböző típusú bábokat, hogy együttes cselekvő megjelenítésre ösztönözze őket. A szerepjátékot és a dramatizálást egészítse ki az építő – konstrukciós játék. Később legyenek képesek arra, hogy bonyolultabb formákat, alkotásokat hozzanak létre. Használjanak különböző anyagokat, eszközöket. Az óvónő szerettesse meg a szabályjátékokat. A gyermekeknek adja meg azt a lehetőséget, hogy ők is hozzanak létre szabályokat. Legyenek a játék vezetői maguk a gyermekek.

A gyermekek beszédképességének fejlesztése játék közben

A játék számtalan lehetőséget teremt a kommunikációra, a párbeszéd kialakítására. Az óvónő szerepvállalásai modell értékűek a szókapcsolatok nonverbális jelzések (minta, gesztus) hanglejtés, hangszín tekintetében. A hangszínnel, hangerővel bánni tudást a dramatikus játékok segítik elő, az óvónő által kezdeményezett anyanyelvi játékok adjanak teret az artikuláció, szókincs kifejezőképesség fejlesztéséhez (pl.: hangutánzó játékok, fonémahallás fejlesztő játékok, légzési technikát segítő játékok, szinonimakereső játékok).

Az óvónő játékségítő módszerei

Az óvónő játékségítő metódujai legyennek szituációtól függőek. A gyermekek nyugodt játéka esetén (vagy ha érezhető, hogy a gyermekek problémamegoldóak,) az óvónő irányítása legyen játékot követő, szemlélő, hagyja a gyermekeket cselekedni. A kiscsoportosok esetében – ha szükség van rá- az óvónő legyen játékszemélyező, modellnyújtó játszótárs. Ebben a játéks helyzetben is legyen támogató, engedő és elfogadó. Segítsen azok játéksában, akik kevésbé kreatívak, ötletsegenyek. Az óvónő avatkozzon be a játéksba, ha a gyermekek durvák egymáshoz vagy ha veszélyeztetik egymás épségét , játéksát.

A fejlődés eredménye az óvodáksor végén

- *A gyermekek képesek állhatatosan, több napon keresztül egyazon játéks témában együttesen részt venni,*
- *A játéksban dominánsan jelentkezik a szerepjátéks,*
- *Az ismert meséket többször dramatizálják, bábozzák*
- *Bonyolult építményeket képesek kreálni,*
- *Élvezik a szabályjátéksokat és képesek a normák betartására,*
- *Társas viselkedésükben megjelennek az óvoda által preferált viselkedési szabályok,*
- *Interakciójuk, gazdag, kulturált és érthető*

9.1.1.A játéksban integrált tanulás

E program szélesen értelmezi a tanulásat. A gyermekek tevéksénysegeik során szerzett benyomások, tapasztalatok , élmények alapján tanulnak és általa fejlődnek. A szociális és intellektuális tanulási képeségek fejlődését az óvoda felerősíti. Ennek elsődleges tere a játéks és a teljes óvodai élet. Nem fér kétség ahhoz, hogy az óvodás gyermekek értelmi képesége, érzékelése, észlelése, emlékezete, figyelme, képszelete, képszerű, szemléletes gondolkodása, leginkább a játékskon keresztül fejlődik. Ehhez társulnak olyan szervezett tanulási lehetőségek, mint az óvónő által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, ami a gyermekek kérdéseire, válaszaíra épülő ismeretszerzést is magában foglalja. Az utánzásos minta- és modellkövetéses magatartás- és viselkedés tanulás folyamatában mindvégig az óvónő a főszereplő. Később felerősödik a társak hatása is. A programban helyet kap az óvónő által kezdeményezett foglalkozásokon megvalósuló tanulás, amelynek számtalan probléma- és feladatmegoldás lehetőséget adják a gyermekeknek. A JÁTÉKSBA INTEGRÁLT tanulás azt jelenti, hogy az óvónő által kezdeményezett tevéksénysegek a játékskidőben zajlanak az óvónő kezdeményezésével. A gyermekek a tevéksénysegek

befejezése után igényük szerint visszatérhetnek eredeti játékukhoz, vagy újat kezdenek.

9.2. Munka, munkajellegű tevékenységek

A tevékenység célja: a gyermeki munka megszerettetésén keresztül olyan készségek, tulajdonságok kialakítása, melyek pozitívan befolyásolják a gyermekek közösségi kapcsolatát, kötelességteljesítését.

Feladat:

A különböző típusú, munkajellegű tevékenységek tervezése és azok feltételeinek biztosítása. Az óvodások munkajellegű tevékenysége a játékból bontakozik ki elsősorban önmagukért és a közösségért végzik. Kezdetben az óvónő segítségével, később teljesen önállóan, öntevékenyen végezzenek munkajellegű tevékenységet. Az óvónő mindegyik munkafajtánál adjon mintát az eszközök használatához és a munkafázisok sorrendiségének megismeréséhez. Úgy segítsen a gyermekeknek, hogy minél többször át tudják élni a munka örömét, a célért vállalt erőfeszítés szépségét, nehézségét.

Az óvónő értékelése legyen buzdító, megerősítő, hogy a gyermekekben pozitív viszony alakuljon ki a rendszeres munkavégzéshez. Mindhárom korcsoportnál nagy jelentőségű az önkiszolgálás, testápolás, öltözködés, étkezés, étkezés, környezet – gondozás . A 3 -4 éves gyermekek az óvónőt figyelve vegyenek részt a növények, állatok gondozásában, etetésében. A kerti munkában figyeljék meg a veteményezést, növények locsolását. Segítsenek a termések, falevelek elszállításában. Az óvónő a legkisebb óvodásokat is vonja be az alkalmoszerű munkába, ami lehet esetleges, de lehet szabályosan ismétlődő. A szabályosan ismétlődő mindennapi munkarend fenntartásáért végzett tevékenységek / pl.: játékok elrakása, mosása, tisztítása, a terem díszítésében való segítségnyújtás/.

A 4-5 éves gyermekek közösségi kapcsolatát jól fejleszti a naposi munka, amit akkor célszerű bevezetni, ha a gyermekek készségszinten ismerik a munkafolyamat menetét, fogásait. / Az önkiszolgáló tevékenység ezt jól előkészíti/ Az óvónő és a dajka közös megállapodás alapján gondolja végig a naposi munkát és alakítsa ki a gyermekek összehangolt cselekvésláncát. Alkalmoszerű, ismétlődő munka, a játékok helyére rakása, a csoportterem átrendezése, a tevékenységhez használt eszközök kiosztása, összeszedése, az öltöző és a mosdó rendjének megőrzése. Ezeket a munkákat a gyermekek együtt végezzék a felnőttek átgondolt, konstruktív vezetésével. Az óvónő tervezze meg az egyéni megbízások lehetőségeit (pl: információk közvetítése, kisebbek segítése az öltözködésben, ajándékkészítés a kicsiknek, az óvoda dolgozóinak , a jeles napok előkészítése stb...)

Az óvónő tervezze meg a lehetőségeknek megfelelően a gyermekek növény és állatgondozását, a gyermekek működjenek közre az élősarok gondozásában a

szobanövények átültetésében, a virágoskert megtervezésében és ápolásában, az óvoda udvar tisztán tartásában / fű gondozása, avar gyűjtése, öntözése/ Az óvónő segítségével a gyermekeknek legyen lehetősége gondozni a madáretetőt. Az óvónő irányításával készítsék el a madarak étkeit. Az 5-6 -7 éves óvodások önállóan végezzék a naposi munkát.

Közösen eldöntik a munkamegosztást. Ízlésesen, esztétikusan tálalják fel az ételeket. Az étkezés után a szokásrendnek megfelelően mindent a helyére tesznek. Felsöprik a morzsákat, feltörlik az asztal környékét. Az alkalmoszerű munkákat a gyermekek önállóan vállalkozás alapján végezzék, soha ne alkalmazzon az óvónő kényszerítő eljárásokat. A gyakori dicséret, elismerés hatásával érje el, hogy a gyermekek szívesen vegyenek részt a munkában. Végezzenek környezet szépítő munkákat önállóan. Végezzék a játékok tisztítását, mosását, szárítását, egyszerű javításokat, polcok lemosását, sütés nélküli édességek vitaminsaláták készítését.

Rendszeresen segítsenek a kicsik öltöztetésében, készítsenek nekik meglepetéseket. Az óvónő úgy alakítsa a növény és állatgondozást, hogy a gyermekek minél több műveletet tudjanak önállóan elvégezni. A növények gondozását a magvetéstől a termések összegyűjtéséig együtt tervezzék és végezzék a felnőttekkel.

A fejlődés eredménye az óvodáskor végén

- *A gyermekek szeretnek közösen tevékenykedni*
- *Örülnek, ha kötelességüket teljesítik*
- *Önállóan, igényesen végzik a naposi munkát*
- *Szívesen vállalkoznak egyéni megbízások elvégzésére*
- *Szívesen közreműködnek a növények és állatok gondozásában*
- *Örömmel segítenek a kisebbeknek*
- *Szeretnek meglepetést készíteni a kisebbeknek, szülőknek, az óvoda dolgozóinak és a felnőtteknek.*

9.2.1.A tevékenységekben megvalósuló tanulás

Az óvodában a tanulás folyamatos, jelentős részben utánzásos, spontán tevékenység, amely nem szűkül le az ismeretszerzésre, az egész óvodai élet folyamán adódó helyzetekben természetes és szimulált környezetben kirándulásokon, az óvodapedagógusok által kezdeményezett foglalkozásokon és időkeretekben valósul meg.

JAVASLAT A GYERMEKEK HETIRENDJÉNEK ELKÉSZÍTÉSÉHEZ

(Mindhárom korcsoportnak egyaránt alkalmas)

	<i>HÉTFŐ</i>	<i>KEDD</i>	<i>SZERDA</i>	<i>CSÜTÖRTÖK</i>	<i>PÉNTEK</i>
<i>Délelőtti játékba való integrált tanulás</i>	<i>Ének-zene</i>	<i>Rajz, mintázás, kézimunka</i>	<i>A környezet megismertetése</i>	<i>Mennyiségi, alaki, nagyságbeli és téri viszonyok megismertetése</i>	<i>Mozgás, mozgásos játék</i>
<i>Udvari játékba integrált tanulás</i>	<i>Énekes játékok</i>	<i>A környezet megszerettetése, megismertetése</i>	<i>A környezet megszerettetése</i>	<i>A környezet megszerettetése, megismertetése</i>	

A szabad játék semmi mással nem pótolható!

9.3. Vers, mese, dramatikus játék

A tevékenység célja: *a gyermekek érzelmi, értelmi és etikai fejlődésének segítése pozitív személyiségjegyeinek megalapozása, a csodákkal teli meseélmények segítségével és a versek zeneiségével, rímeinek csengésével.*

Feladatok: *A felhasznált irodalmi anyagok igényes összeállítása. A 3- 6- 7 éves korban megjelenő tartalmak biztosítása (mesélés, verselés, dramatizálás, bábozás, dramatikus játék). A gyermekek nyelvi képességének fejlesztése, versekkel, mesékkal, dramatikus játékokkal.*

A felhasznált irodalmi anyagok igényes összeállítása

A felhasznált irodalmi anyagok igényes összeállítása az óvónő feladata. Csak a művészi értékű irodalmi alkotások biztosítják az esztétikai élmény mélységét. Ezért a mű választásában érvényesüljön a pedagógia, pszichológia, módszertani tudatosság. Az óvónő a 3- 4 évesek versanyagát népi mondókákból, rigmusokból és a legismertebb költőink ritmikus, zenei hatású, játékos verseiből állítsa össze. Olyan meséket válasszon, amelyek cselekménye egyszerű, érthető, ritmikus ismétlődések jellemzik. A 4- 5 éves korú gyermekek meséi már lehetnek többfázisú szerkezetű állatmesék, népmesék, dramatikus népszokások, novellisztikus, realizisztikus mesék. Kapjon helyet a magyar klasszikusok és a mai magyar írók modern meséi is. Ebben a korban a népi mondókák, névcsúfolók, halandzsza szövegű kiolvasók alkotják a tervezett mondókázás anyagát.

Szerepeljenek a vidám, humoros versek, klasszikusok és a mai magyar költők népi költészeti ihletésű, ritmusélményt nyújtó versei. Az 5- 6 éves kor a mesehallgatás igazi ideje. Az állatmeséktől kezdve a cselekményesebb

népmesékben, novellisztikus, realiztikus meséken át, épüljenek be a klasszikus tündérmesék, a tréfás mesék, műmesék a gyermekek mesetárába. A gyermekek a meseregényeket is szívesen hallgatják, folytatásokban, napokon keresztül izgatottan várják. A gyermekek versenyanyaga gazdagodjon a különböző típusú népi mondókákkal, kiolvasókkal. Ismerjenek meg olyan közmondásokat, amelyeket a környezet gyakran hangoztat. Az óvónő tervezzen bátrabban lírai verseket, mert a gyermekek már ebben a korban is megérik a költői képek érzelmét kifejtő erejét. A választott versek, mesék erősítsék meg a környezet megszerettetését, a néphagyomány - ápolását, az évszakok szépségét.

A 3- 6- 7 éves korban megjelenő jellegzetes tartalmak biztosítása

Az óvodába kerülő 3- 4 éves gyermekek első igazi véleménye a mondókákhoz, ölbeli játékokhoz tapadnak. A népi mondókákhoz kapcsolódó mozdulatok, játékok felettébb nagy élvezetet jelentenek a gyermekeknek, mert a felnőtt ölében, testmelegében teljes biztonságérzetben hallgathatják. Ez a többször átélt fizikai kontaktus sokat jelent a gyermek és a felnőtt érzelmi egymásra találásában. Az óvónő teremtsen minél több lehetőséget a vidám rigmusok korai megkedveltetésére. A gyermekek az óvónővel együtt sokszor ismétlik az állathívogatókat, altatókat, kiolvasókat, de sohase keltse bennük ez a gyakorlás érzetét. Az egyszerű állatmeséken keresztül fokozatosan szoktassuk rá a gyermekeket a mese figyelmes végighallgatására.

A mese többszöri meghallgatása után legyenek élvezői a mese dramatikus feldolgozásának. Először az óvónők, a nagyobb gyermekek, majd a kicsik fokozatos bevonásával próbálják megjeleníteni az egyszerűbb meséket. Rövid improvizált jelenetek bemutatásával a gyermekek ismerjék meg a bábokat. Az óvónő mutasson be a párbeszéd formájában előadott rövid, ötletes jeleneteket. A bábok számát fokozatosan növelje. A vers, mese, dramatikus játékokhoz csak kellékeket használjon az óvónő, ami elősegíti a képzeleti képek előhívását és a meséhez való erős kötődés kialakulását. Óvakodjon más eszközök használatáról. Az óvónők és a nagycsoportos korú gyermekek bábozzanak, dramatizáljanak, minél több alkalommal a kisebbeknek. Legyen ez egyben színfoltja az óvodai ünnepeknek, rendezvényeknek. A kiscsoportos korú gyermekek 10- 12 mondókát és 10- 14 új mesét ismerjenek meg. Igénylik, izgatottan várják az óvónő meséit. A gyermekek arcán megjelenik a megfélelmező áhítat, figyelő ámulat. Játékukban mind gyakrabban előfordul a mesélés, bábozás és az ismert mondókák, halandzsza szövegű kiolvasók ismételtetése. Az új versek kapcsolódjanak a gyermekek élményeihez, tapasztalataihoz, hangulatához. A gyermekek pozitív személyiségjegyeinek megalapozása érdekében a mese mondanivalóját erősítik meg havonként egy közmondással, amit az óvónő a szülőkkel is megbeszél és jól látható helyen az öltözőben, elhelyez. Így a szülők is együtt tudnak gondolkodni az óvoda léleknevelő hatásán. Az óvónő

segítségével jelenítsék meg a meséket, vagy gyermekek élményeit. Rögtönözzenek bábjátékot. Az óvónő segítségével fejezzék be a gyermekek a megkezdett mesét vagy bábjátékot. A 4- 5 éves gyermekek 4- 5 mondókát. 5- 6 rövid verset és 10- 14 új mesét ismerjenek meg. 5-6 éves korban is minden adódó alkalmat használjon fel az óvónő a kiolvasók, rigmusok ismételtetésére, 4-5 kiolvasóval gazdagodjon a nagycsoportosok mondóka repertoárja. A gyermekek játszanak a rímes találós kérdésekkel, alkossanak együtt rímjátékot. A gyermekek ismételtessék az előző évben tanult verseket. Az új versek (15- 20) bemutatása kapcsolódjon a gyermekek élményeihez. Az óvónő a gyermekeket lehetőleg ne szavaltassa kórusban. Kerülje az éneklő hanglegjtést. Ügyeljen a szavak gondos, tiszta ejtésére, az értelemszerű hanghordozásra. A hallott és egyszerű meséket önállóan tudják dramatizálni, bábozni. Az óvónő – főleg a délutáni pihenés alatt olvasson a gyermekeknek folytatásos mesét. A gyermekek próbálják meg a mese önálló befejezését, új mesék kitalálását. A közösen kitalált meséket nevezzék el a „ mi mesénknek”. A gyermekek fejezzék ki a mese cselekményét mozgással, játékkal. Az óvónő a meseszereplők jellemző tulajdonságai alapján keressen olyan közmondásokat, amelyekkel meg tudja erősíteni a mese egy- egy szereplő erkölcsi mondanivalóját. A gyermekek készítsenek albumot a tanult versekről, mesékről. A hallott élményhez társuló vizuális élmény lehetőséget ad az ismétlésre, az élmények felelevenítésére. A nagyobb gyermekek halljanak 15- 20 új mesét a nevelési év folyamán. E tevékenység mindennap megjelenik az óvodában. Az óvónő a gyermekeket zenei szignállal , a meseszobában (sarokban) várja. Amikor minden gyermek megérkezett, csak akkor kezdi el a mesét. (esetleg gyertyafénnyel vagy lámpagyújtás után). Egy héten keresztül ugyanazt a mesét hallják a gyermekek, hogy a rákövetkező héten eljátszhassák, megjeleníthessék különbözőképpen a mesealakokat. A tevékenység befejezését jelzi az óvónő éneke, ami stílusosan kapcsolódik a meséhez.

A gyermekek nyelvi képességének fejlesztése a versekkel , mesékkel , dramatikus játékokkal

A nyelvi képességek fejlesztésének leghatásosabb eszköze a mese, vers, bábozás és a dramatikus játékok. Ezeken keresztül a gyermekek elsajátítják a helyes tiszta kiejtést, a beszédhallást és a nyelvtanilag helyes beszédet.

A népi mondókák segítségével tisztítható a magán és mássalhangzó helyes ejtése, megfelelő artikulációja, a hangkapcsolatok törvényszerűségei. A gyermekek a mesékből, versekből sok új fogalmat ismerhetnek meg. A bábjátékban , dramatikus játékban a gyermekek kibontakoztathatják a szabad önkifejezésüket. A dramatikus helyzetek lehetőséget adnak a társalgási kedv fokozására, önálló versmondásra.

A fejlődés eredménye az óvodáskor végén

A gyermekek szívesen ismételtetik a verseket, rigmusokat. Várják, igénylik a mesehallgatást. Szívesen mesélnek, báboznak, dramatizálnak az óvoda kiscsoportosainak és a maguk szórakoztatására is. Megjegyeznek 10- 14 gyermekmondókát, 6- 8 verset, 15- 20 mesét. Tudnak meséket, történeteket kitalálni és azt mozgással megjeleníteni, kifejezni.

9.4. Ének-zene, énekes játékok, tánc, zenehallgatás

A zenei nevelés célja: a közös éneklés, a közös játék örömeinek megéreztetése, ami fejleszti a gyermekek zenei ízlését, esztétikai fogékonyságát. A gyermekek jussanak minél több olyan zenei élményhez, ami megalapozhatja a zenei anyanyelvüket.

Feladatok: A felhasznált zenei anyagok igényes, életkorának és az adott csoport képességszintének megfelelő válogatása. A 3- 6- 7 éves korban tervezhető jellegzetes tartalmak biztosítása. A tevékenység szervezeti formáinak biztosítása. A gyermekek nyelvi képességének fejlesztése mondókákkal, gyermekdalokkal és a zenei képességfejlesztő játékokkal.

A felhasznált zenei anyag igényes, életkornak és az adott csoport képességszintjének megfelelő válogatása

Az óvodai zenei nevelés során a gyermekek mondókákat, énekes játékokat, kombinált gyermekdalokat ismerjenek meg. A mondókák, énekes játékok a zenei anyanyelvünk művészi értékei.

A 3- 4 éves korú gyermekek ismerjenek meg elsősorban olyan ölbeli játékokat, amelyeket a felnőttekkel közösen játszhatnak. Legyen ezek között arc, kéz, ujj, lovagoltató játék. A szeretet kapcsolat, a biztonságérzet kialakításának egy láncszeme a tapintásos kontaktussal összekapcsolt zenei élmény. A kicsik egyszerű 4 -5 hangból álló olyan énekes játékot ismerjenek meg, amelyek játéka álló helyzetben, játékos mozdulatokkal eljátszható. A gyermekek mindössze 1- 2 komponált gyermekdalt tanuljanak meg az ünnepek köszöntésére. A 4-5 éves gyermekek tanuljanak mondókákat és még mindig játsszon velük az óvónő ölbeli játékokat. Ők már képesek arra, hogy dúr hexakord hangkészletű énekes játékokat énekeljenek, melyekkel mozgásuk is jól fejleszthető. A nyolcad, negyed ritmusképen túl megjelenhet már a szinkópa is. Az óvónő az alkalmi dalokat úgy válassza ki, hogy azokhoz utánzó mozdulatokkal játékokat lehessen kitalálni. Az 5- 6 – 7 éves gyermekek legyenek „anyáskodók”, játszanak minél több ölbeli játékot a kisebbekkel. Ezek egyik játékos lehetősége a kiolvasó, amit különböző játékhelyzetekben is alkalmazzanak a gyerekek. A zenehallgatás olyan műveket gyűjtsön az óvónő, amit maga tud előadni, és amelyik felkeltik a gyermekek

érdeklődését az értékes zene iránt. Az óvónő érzelmi hatású dalokat, népdalokat, énekeljen, de jelenjen meg a zenei anyagában a rokon – és más népek dalai, valamint a magyar komponált műzene, altatódalok és klasszikus műzene is.

A 3- 6-7 éves korban megjelenő jellegzetes tartalmak biztosítása

A 3- 4 éves gyermekek tanuljanak meg 6- 8 mondókát, ölbeli játékot és 10- 15 énekes játékot. A rövid mondókák, dalok 2/4 üteműek, amelyekben a negyed és páros nyolcad ritmusok legyenek. E kor legjellegzetesebb játéka az ölbeli játék. A gyermekek a jóízű játékok közben közvetve szerzik meg a zenei készségeket és ismerik meg az alapfogalmakat. Tudjanak halkabban, hangosan beszélni, mondókákat mondani és énekelni. Figyeljék meg a csendet, a környezet hangjait és a dallamjátzó hangszerek hangszíneit. Érzékeljék különböző mozdulatokkal az egyenletes liktetést. Az óvónő énekelgesse a gyermekek nevét, jelét csalogassa őket énekelve a közös játékba, tevékenységbe. Az óvónő kelts fel a gyermekek érdeklődését a zenehallgatás iránt, hogy képesek legyenek az áhítatos zenehallgatásra. Minél több zenei élményt közvetítsen, elsősorban énekes előadásával. A mindennapok során a különböző tevékenységekhez minél gyakrabban kapcsoljon zenehallgatási élményt. Az óvónő a zene iránt érdeklődő szülőket vonja be a közös éneklésbe nyílt napokon. A gyermekeknek legyen lehetősége 2-5 percig tartó hangszeres zenét, kórusmuzsikát videofelvételen kisebb csoportban megtekinteni. A 4-5 éves gyermekek énekelgessenek 4- 8 motívumból álló énekes játékokat, műdalokat. A 4-5 új mondóka és a 9- 11 új gyermekdal megtanulása mellett ismételgessék a 3-4 éves korban tanult dalokat is, az európai és így a magyar gyermekdalok hangterjedelme is dúr hexachord maradjon. A körjátékok közül az óvónő már nehezebbeket is válogathat, pl.: szerepcserés, párválasztó, sorgyarapító játékok stb...

A tiszta éneklés érdekében a gyermekek minél gyakrabban énekeljenek önállóan. Énekeljenek egyénileg, kisebb csoportokban halkabban és hangosabban, magasabban és mélyebben. Mutassák meg lelassított éneklés közben az énekek dallamvonalát. A gyermekek játsszanak kérdés – felelet játékot, változatos szövegekkel és ritmusmotívumokkal. Érezzék az egyenletes liktetést, a motívumok hangsúlyát és a mondókák, dalok ritmusát. Használjanak többféle népi ritmuseszközt a ritmusérzék fejlesztése érdekében. Ezeket a „ ritmus hangszereket” készítsék el közben az óvónőkkel, a szülőkkel, hogy együtt tudjanak mondókázgatni, énekelgetni a kis „ ritmuszenekar” kíséretével. A zenei élmény legyen mindennapos lehetőség az óvodában, kapcsolódjon minél többféle tevékenységhez. Az 5-6- 7 éves gyermekek tanuljanak meg 4-7 mondókát, 12-15 új énekes játékot és 3-4 alkalomhoz illő műdalt. A tanult mondókáknak, gyermekjátékoknak találjanak ki szimbólumot, amit a zenepolcon helyezzenek el. Ezek emlékeztetnek a tanult dalokra, és lehetőséget adnak az ismétlésre, az élmények felelevenítésére. Az óvónő válogasson olyan dalokból, melyben már szünet szinkópa is előfordul. A legnagyobb óvodások szabálytartó

képessége megengedi, hogy az óvónő bonyolultabb párcsere, kapus, hidas sorgyarapító – fogyó játékokat is tervezzen, amit e korosztály néptáncának is tekinthetünk. Az óvónő a gyermekek együtt variálja az énekes játékok mozgásanyagát olyan egyszerű táncos lépésekkel, amit a felnőtt minta utánzásával követni tudnak. Az óvónő a gyermekek tiszta éneklést a minél gyakoribb egyéni énekléssel segítse elő! A hallásfejlesztés segítő fogalom párokat, Pl.: a halkabb, hangosabb éneklést kapcsolja össze a tempóváltozással vagy dallambújtatással. A ritmusfejlesztés eredménye, hogy a gyermekek meg tudják különböztetni az egyenletes lüktetést és a dalok ritmusát. A gyermekek játsszanak minél gyakrabban zenei formaérzék- fejlesztő játékokat, hogy különböző mozgással megérezzék a motívumok hosszát. Az óvónő fejlessze a gyermekek alkotóképességét, teremtsen lehetőséget, hogy egy- egy zenei feladatot többféleképpen lehessen megoldani. Az ügyesebb 5-6-7 éves gyermekeknek adjon az óvónő lehetőséget, hogy metallofonon is játszhassanak.

A tevékenység szervezeti formáinak biztosítása

A zenei nevelés szervezeti formája is kötetlen és kötött jellegű. A zenei képességfejlesztő játékokat kötetlen jelleggel, mikrocsoportos formában szervezze meg az óvónő. Ezzel a munkaformával az óvónő a gyermekek egyéni képességeit figyelembe véve eredményesebben tud fejleszteni. A kötött jellegű szervezett énekes játékot lehetőleg az udvaron tartsa meg az óvónő, rossz idő estén pedig a délelőtti levegőzés előtt. Ebben a formában csak énekes játékot tervezzen az óvónő, hogy semmi se szakítsa meg az önfeledt élménybeli játékot. Az óvónő a zenehallgatást kapcsolja a különböző tevékenységekhez. Teremtsen a délutáni órákban is módot arra, hogy a gyermekek kedvük szerint megnézhesse, hallgassanak néhány perces kórusművet, hangszerekkel megszólított klasszikus műzenét. A programhoz évszaki hangversenyek is társulnak.

A gyermekek képességének fejlesztése a mondókákkal, gyermekdalokkal és zenei képességfejlesztő játékokkal

A gyermekek lassabban énekelnek, mint ahogyan beszélnek. A lassított mondókák, énekek ismételtetése a helyes artikulációt, a szavak szép, pontos kiejtését segítik elő. A mondókák, az énekek szövegének hanglejtése, hangsúlya, ritmusa, hangerejének utánzása éreztesse meg a nyelv kifejező erejét, szépségét. A hangutánzó szavak éneklése segítse a magán és mássalhangzó pontos kiejtését, kiejtését. A sokféle énekes játékok adjanak alkalmat a szókincs bővítésére.

A fejlődés eredménye az óvodáskor végén

- A gyermekek élvezettel játszanak énekes játékokat,
- A gyermekek gátlások nélkül egyedül is tudnak énekelni,
- Tudnak élvezettel figyelni a zenehallgatásra,
- Megkülönböztetik a zenei fogalompárokat,
- Tudnak ritmust, mozgást, dallamot rögtönözni,
- Érzik az egyenletes löktetést és a dalok ritmusát.

9.5. Rajzolás, mintázás, festés kézimunka

A tevékenység célja: A gyermek élmény – és fantáziavilágának képi, szabad önkifejezése. A gyermekek tér- forma – szín képzetének gazdagítása, esztétikai érzékenységük, szép iránti nyitottságuk, igényességük kialakítása

Feladatok: A gyermeki alkotó, alakító tevékenységek tartalmának , minőségének fejlesztése. A 3- 6- 7 éves korban tervezhető alkotó, alakító tevékenységek tartalmának, minőségének fejlesztése. A tevékenység szervezeti formáinak biztosítása.

A gyermek alkotó – alakító tevékenysége feltételeinek megteremtése

Alkotó tevékenységhez méretében, minőségében megfelelő eszközök szükségesek.

Az eszközök kiválasztásában a praktikum a célszerűség és az esztétikum domináljon. Az alkotó- alakító tevékenységekhez a megfelelő hely olyan tér legyen, ahol a mozgó gyermekektől védett az alkotók köre.

Az óvónő a munkaasztalt úgy alakítsa ki, hogy maximum 6 gyermek kényelmesen elférjen. Az alkotó tevékenységhez olyan légkör szükséges, amelyben a gyermekek szívesen kapcsolódnak be az alkotó munkába, az elrontott , sikertelen lépéseket javíthatják. Az óvónő tevékenységükhöz biztosítson elegendő időt is, hogy a gyermekek lehetőleg addig alkossanak, ameddig kedvük tartja.

A különböző méretű anyagok elhelyezkedéséhez tároló eszközre van szükség. Az eszközök biztonságos kezelését az óvónő egyenként tanítsa meg a gyermekeknek. A rajzoláshoz, festéshez, mintázó- anyagformáláshoz, batikoláshoz, origamihoz, építéshez és műalkotáshoz az óvónő gondolja végig a feltételeket, és teremtsen meg a mindennapi szabad játékban is

A 3-6-7 éves korban tervezhető alkotó, alakító tevékenységek , s azok tartalmának , minőségének fejlesztése

Az óvónő az óvodába kerülő 3-4 éveseknek tegye lehetővé, hogy játszva ismerkedhessenek az anyagokkal, eszközökkel és technikai kivitelezés lehetőségeivel. Kezdődjön el az esztétikum iránti érzékenység és értékelő

képesség kialakítása – észrevetetve, együttesen gyönyörködve a saját alkotásokban, a mű – és népművészeti szépségekben. A tevékenység, a képzalkotás, a plasztikai munkák és az építés köré rendelhetők. Ezek ne különüljenek el élesen egymástól. Az óvónő tervezze meg a képzalkotó tevékenységek technikáját, eszközeit. A gyermekeknek legyen lehetősége az élményeiknek, érdeklődésüknek megfelelő szabad téma választására. (képzalkotás festéssel, zsírkrétával, papírragasztással, anyagba, homokba karcollással, nyomattal). A óvónő segítse a gyermekek képzalkotó készségének megindulását a szórt elrendezéstől a képelemek észformák elemeinek egymáshoz rendelésével. A gyermekek tetszés szerint vegyenek részt a plasztikai alakításban. Ismerjék meg az anyagok alakíthatóságát, nyomkodva, ütögetve, gyurkálva, gömbölyítve, simítva, sodorva, mélyítve, tépegetve, karcollva stb.. . A gyermekeknek legyen biztosítva a mindennapi gyurmázás. A 3-4 éves gyermekek ismerkedjenek az építés során a különböző tárgyak formáival, alakzataival. Tudjanak beszélni az alkotásokról, és örüljenek a létrehozott produktumnak. Az óvodában az évszakonként kialakított ovigalériát ismerjék meg, a kialakított alkotásokat kiscsoportokban többször nézzék meg. Az óvónő 4-5 éves gyermekek alkotó – alakító tevékenységét bővítsse. A gyermekeknél megjelenő szándékos képzalkotó tevékenységet segítse élményeikhez kapcsolódó témákkal, s azokhoz megfelelően illeszkedő technikával. Jelenjen meg a gyermekek rajzában az emberábrázolás, környezet, tárgyak, cselekmények saját elképzelés alapján történő megjelenítése. A gyermekek gyönyörködjenek a gazdag formákban, a színkeveréssel alkotott színárnyalatokban. Használjanak ceruzát, krétát, filc és rost ironokat, fapálcákat, különböző vastagságú ecseteket a rajzok finomabb kidolgozásához. A gyerekek alakítsanak képeket spárgából, fonalakkból, textilből, termésekből. A plasztikai munkák során legyenek képesek a formák tagolására. Tudjanak játékuhoz kellékeket, valamint alkalmi ajándéktárgyakat készíteni. Használjanak ehhez pl. nagyobb méretű dobozokat, takarókat, berendezési tárgyakat. A gyermekek segítsenek az eszközök előkészítésében, elrakásában, látogassák kisebb csoportokban az ovi- galériát, nyilvánítsák ki véleményüket a kiállított alkotásokról. Mutassák meg szüleiknek a kiállított műveket. Az 5-6 -7 éves gyermekek alkotó- együttműködési készséget figyelembe véve az óvónő segítse a képi, plasztikai és környezetalkotásból eredő tárgykészítés lehetőségét. A képzalkotás során a gyermekek minél többször alkossanak közös kompozíciót. Az óvónő gazdagítsa a technikai megoldásokat és az eszköz lehetőségeket, pl.: plakettek, domborművek, viaszkarok, lenyomatok, makettek, márványozás, stb alkalmazásával. A saját élményeken alapuló cselekményes témákba jelenjenek meg a mesék, versek, énekes játékok, ünnepek eseményábrázolásai is. A gyermekek használjanak a kép alakításához minél eredetibb megoldásokat, jelenítsék meg a formákat, színeket egyéni módon. A gyermekek plasztikai munkájában jelenjen meg a közös térbeli, több alakos kompozíció, egy- egy mese jelente, énekes játék.. Az óvoda „legidősebbjeinek, legyen igénye az

ajándékkészítés – elsősorban ünnepekhez kötöten - szülei részére, de gondoljanak az óvoda legkisebbjeire és felnőttjeire is. Éljék át minél gyakrabban az ajándékozás örömet. Az óvónő segítse a gyermekeket a játékok, bábok, játékkellékek készítésében. Szülők segítségével gyűjtsék az alkotó – alakító munkához szükséges anyagokat. Legyenek megtervezői a környezetalkotó, díszítő munkának. Vonják be szüleiket az óvoda szépítésébe. Az óvónő segítse a gyermekeket abban, hogy az építés során nagyobb méretű elemekből térben állítsanak össze pl.: búvóhelyet, mobil színpadot stb. A térbeli tapasztalat segítse az eredeti megoldások kivitelezését is.

A gyermekek lehetőleg teljesen önállóan készítsenek elő minden anyagot, eszközt az alkotó tevékenységhez. Az óvónő több napon át tartó építés lehetőségét is biztosítsa. Az óvoda ovi- galériája legyen az 5-6 7- évesek ízlésformáló, szemet gyönyörködtető beszélgetés helye, ahol a műalkotások hangulati, formai , színbeli elrendezéséről esik szó. Legyenek büszkék óvodájuk galériájára, invitálják szüleiket, nagyszüleiket a látvány megtekintésére.

A tevékenység szervezeti formáinak biztosítása

Az alkotó – alakító tevékenységek a mindennapi játékba is integrálhatóak. Az óvónő egy héten egyszer tudatosan irányított mikro csoportos, kötetlen formájú tevékenységet szervezzen. Az egyéni segítségnyújtás érdekében egyszerre csak 5-6 gyermek vegyen részt a tevékenységben. Az óvónő teremtsen meg annak lehetőségét, hogy minden gyermek ilyen formában megalkothassa az ajánlott eszközfeltételekkel kép – plasztika elképzeltét. A gyermekek jelentsék meg személyiségük kivetített darabját, amelyekben érzelmeik, vágyaik, szorongásaik, fantázia és élményviláguk mutatkozik meg.

A fejlődés eredménye az óvodáskor végén

- *Képzalkotásban egyéni módon jelenítik meg élményeiket, elképzéseiket,*
- *A gyermekek alkotására jellemző a részletező formagazdagság, a színek egyéni alkalmazása,*
- *A gyermek örül alkotásának és a közösen elkészített kompozíciónak,*
- *Plasztikai munkáik egyéni, részletezőek,*
- *Téralkotásban, építésben bátrak, ötletesek, együttműködők,*
- *Rácsodálkoznak a szép látványra, tudnak gyönyörködni benne,*
- *Megfogalmazzák a mondanivalót, beszélgetni tudnak az alkotásokról.*

9.6. Mozgás, mozgásos játékok

A tevékenység célja: *a gyermekek természetes, harmonikus mozgásának, testi képességeinek fejlesztése játékos formában. Cél továbbá a gyermekek*

tájékozódásának , alkalmazkodóképességének , valamint a személyiség akaratí tényezőinek fejlesztése, úgy, hogy megmaradjon a gyermekek szabad mozgáskedve.

Feladatok: A 3-6-7 éves korban tervezhető mozgásfejlesztő játékok összeállítása.

Különböző szervezeti formák megteremtése a gyermekek mozgásszükségleteinek kielégítése érdekében.

A 3-6-7- éves korban tervezhető mozgásfejlesztő játékok összeállítása

A gyermekek nagymozgása (járás, futás, kúszás, mászás) jól fejleszhető az óvoda udvarán , ahol tér és mozgásfejlesztő eszközök állnak a rendelkezésükre. A szabad mozgás zavartalan gyakorlási lehetőséget ad az irányított mozgástevékenység alatt megismert mozgásformák többszöri ismétlésére. A mozgásos tevékenységeket , s azok eszközeit az óvónő mindenkor a gyermekek életkorához, fejlettségi szintjéhez és a csoportok összetételéhez méretezze. Az óvónő a 3-4 éves gyermekek irányított mozgásos tevékenysége során a nagymozgások fejlesztésére helyezze a hangsúlyt. Ismerkedjen meg a futásgyakorlatokkal(Pl.: futás különböző irányban, futás feladattal, különböző futásformák gyakorlása) Játszanak ugrásgyakorlatokat (pl.: szökdelések, sorozatugrások, rövid nekifutásból fellépés , majd leugrás). Ismerkedjenek a dobás gyakorlatokkal, labdagyakorlatokkal, pl.: hajítás helyből távolba, hajítás célba, labdafeldobás – elkapás stb..., a mozgásos játékok adjanak teret a támasztógyakorlatok gyakorlására is pl.: csúszások, kúszások, mászások. A talajtorna eleme is jelenjen meg a játékokban(gurulás a test hossz tengelye körül, a gyerekek játszanak minél több egyensúlyozó játékot. Az óvónő alkalmazzon többféle kéziszert a különböző típusú mozgásos játékokhoz. A mozgásfejlesztő játékok ne legyenek se túl könnyűek, se túl nehezek. Eszközöket változatosan használja a gyermekek érdeklődésének megfelelően. A 4-5 éves gyermekek természetes mozgásában még mindig a nagymozgások fejlesztésére kerüljön a hangsúly. Az irányított mozgásos játékokban jelenjenek meg a futásgyakorlatok(pl.: fussanak három- négy akadályon át, fel- és lépéssel, átbújással, tárgyhordozással stb...) Az óvónő szervezzen ugrásgyakorlatokat (pl.: egy lábon, egykezes felsődobással, babzsák távolba hajításával, haránterpeszállásból. Minél gyakrabban játszanak labdagyakorlatokat, annál jobban tudják a labdát feldobni és elkapni különböző testhelyzetben, gurítani. Az irányított mozgásos játékok során gyakorolják a támasz- gyakorlatokat pl.: csúszást, kúszást, mászást a talajon és szereken). A talajtorna anyagként jelenjen meg a guruló átfordulás és a kézenállás előgyakorlata „ a csikórugdalozás”. Kapjon kiemelt szerepet az egyensúlyérzék fejlesztése, a szem- kéz, szem- láb koordináció differenciálódása. A gyermekek játszanak egyensúlyozó játékokat 5 cm széles vonalon vízszintes és rézsutás

szereken. Az óvónő tervezzen lábboltozatot erősítő speciális járást és gimnasztikai gyakorlatokat. Az 5-6- 7 éves gyermekek mozgása már összerendezett , harmonikus ritmusú. Sokféle mozgáselemet ismernek, amit játékos formában szívesen ismételnek.

Hangsúlyt kap ennél a korcsoportnál az észlelés, az alakítás, formaállandóság, mozgás közbeni fejlesztése, a finommotorika alakítása és a szabályjáték gyakorlati alkalmazása. Az óvónő minél gyakrabban tervezzen kisebb testrészekkel végzett mozgásokat. Használjanak különböző kéziszereket. Pl.: szalagot, rövidebb, hosszabb botokat, kisebb- nagyobb labdákat és kendőket. A különböző típusú futógyakorlatokat sorverseny, váltóverseny, versenyfutás közben gyakorolják a gyermekek. Ismerjék meg a fokozódó futást, a gyorsfutást és a lassú futást. Végezzenek ugrásgyakorlatokat. Szökdeljenek páros és egy lábon haladással. Végezzenek sorozat ugrásokat különböző magasságú és különböző távolságban elhelyezett tárgyakon át. Néhány lépéses neki futással gyakorolják a magas és távolugrásokat. Játsszanak dobásgyakorlatokat. Dobjanak egykezest, kétkezest, alsó és felsődobással célba 2 m magas kötél felett. A gyermekek játsszanak labdagyakorlatokat. Vezessék a labdát járás, futás közben. A gyermekek tudjanak párokban labdázni. Végezzenek támasztógyakorlatokat (pl.: pók, rákjárás, és talicskázás) Ismételjék az óvodában tanult talajtorna elemeket: gurulóátfordulás - a test hossz tengelye körüli gurulást és a lépő láb magasra lendítésével a kézenállást. Egyensúlyozzon a padon járással, fej – kar- és lábmozgásokkal összekötve. Legyen az óvodában a szülőkkel együtt minél több sportprogram.

A különböző szervezeti formák megteremtése a gyermekek mozgás szükségleteinek kielégítése érdekében

Az óvónő a gyermekek szabad mozgását a délelőtti és délutáni udvari játék során biztosítja. Az irányított játékokat mindhárom korosztálynak az óvónő heti egy alkalommal szervezze meg, különböző időkerettel. A mindennapi testedzés: a kocogás, a futás mindhárom korosztálynak ajánlott. A futás mennyiségét a gyermekek szabadon határozzák meg (lásd: az egészséges életmód alakítása c. fejezetben).

Hetente legalább kétszer „zenés , mozgásos percek” megszervezése ajánlott, ahol a gyermekek korcsoportonként különböző időkeretben zenére mozoghatnak. Az utánzásra alapuló mozgás anyagát az óvónő gimnasztikai elemekből építse fel (pl.: kartartások, testhelyzetek kar -, térd- és lábmozgások , valamint különböző irányú járásgyakorlatok. A szabadon szervezett énekes játékok is jól szolgálják a gyermekek mozgásszükségleteinek kielégítését.

A fejlődés eredménye az óvodáskor végén

- A gyermekek szeretnek mozogni, kitartóak a mozgásos játékokban,

- A gyermekek nagymozgása, finommozgása, egyensúlyészlelése, összerendezett mozgása kialakult.
- Ismerik az irányokat, tudnak térben tájékozódni, Betartják a szabályokat a különböző versenyjátékok, ügyességi játékok játszásakor,
- Tudnak ütemtarással járni, gimnasztikai gyakorlatokat esztétikusan végezni,
- Szeretnek futni, képesek 50 – 100 métert kocogni,
- Tudnak helyben labdát vezetni

9.7. A külső világ tevékeny megismerése

Helye a nevelés folyamatában

Az óvodai nevelés akkor valósítja meg célját, ha programját a gyermekek környezetével kapcsolatosan gazdag tevékenységrendszerbe ágyazva, kihasználja a tapasztalatszerzés természetes élethelyzetét, és ezeket tudatosan meg is szervezi. Elősegíti, hogy a gyermekek természeti és társadalmi környezetükről tapasztalatokat szerezzenek, mely tapasztalatok szükségesek az életkoruknak megfelelő biztonságos eligazodásához, a környezettel való aktív kapcsolat tevékeny kialakításához. Segíti a gyermek spontán és irányítottan szerzett tapasztalatainak feldolgozását, fejleszti értelmi képességeiket, lehetővé teszi a csoporthoz való érzelmi kötődést, kapcsolatépítést, a szülőföld szeretetének megalapozását, melyben nagy szerepe van a hagyományápolásnak. A néphagyománnyal való ismerkedés során a gyermek megismeri szűkebb és tágabb környezetének értékeit, tárgyi emlékeit és folklorisztikus jegyeit, jeles napok szokásait, tartalmát. Megismeri a legközelebbi környezetének zenei, nyelvi, tárgyi motívumait, ezeket kivetíti komplex tevékenységeiben és ez visszahat környezetére.

A kisgyermek első tapasztalatait környezetéből meríti

A különböző hatások ellenére a családi nevelésnek alapozó, a fejlődés folyamán a személyiség jellemzőinek kialakulásában elsődleges szerepe van.

Az óvoda környezetével, tevékenységrendszerével két fontos területen járulhat hozzá az otthonról tapasztalatok gazdagításához:

- más jellegű tevékenységet kínál a gyermeknek
- a gyermektársak, a derűs nevelői attitűd

Mindezek eredménye a személyiségfejlesztés környezeti feltételeinek kiszélesítése, az óvodán kívüli nevelés kiegészítése és a hátrányok kompenzálása.

Célja: Olyan szokások, szokásrendszerek, viselkedésformák kialakítása, amelyek meghatározzák a természet és az ember által létrehozott környezettel való harmonikus együttélést.

„ Földünket nem őseinktől örököltük, hanem unokáinktól kaptuk kölcsön. ”

/ Indián mondás/

Az ember környezetkultúrája, környezethez való viszonya születésétől kezdve alakul, óvodáskorban ennek tere a külső világ tevékeny megismerése. A környezeti kultúra ugyanis: életmód, gondolkodás – és viselkedésmód, védelem, fejlesztése, okos és mértéktartó fölhasználás és még ezeken kívül sok minden.

Feladatok:

- Természeti és társadalmi környezet megfigyelése és tapasztalatok szerzése,
- Néphagyományok ápolása
- Környezetünk formai és mennyiségi viszonyainak megtapasztalása,
- Környezetalakítás
- Környezetvédelem.

Fejlesztés tartalma

A természeti és társadalmi környezet megfigyelése és tapasztalatok szerzése

Hagyományok ápolása

A környezeti nevelés egyik lényeges jellemzője a gyermeket körülvevő „ világ ” felfedezési, megismerési lehetőségeinek sokoldalú biztosítása. Ez vonatkozik a módszerek, a helyszínek a megközelítési módok és a szervezeti keretek „sokoldalúságára” egyaránt. A „világ” megismerhető analitikus és holisztikus módú, értelmi és érzelmi töltésű megközelítéssel, szobában és szabadban.

Az analitikus megismerési folyamatban az élő vagy az élettelen természetnek csak egy kis része tárul fel előttük, arról szereznek tapasztalatokat. A holisztikus megismerés abban tér el az analitikustól, hogy a gyermeket a maguk teljességében, egységében éri a körülötte éppen jelenlévő élőlények, tárgyak, jelenségek hatásai.

Az óvodapedagógus dolga az, hogy találja meg az óvoda szűkebb és tágabb környezetében e megismerési módok gyakorlásának legmegfelelőbb helyszíneit, hagyjon elegendő időt a rácsodálkozásra, teremtsen alkalmat a gyermeki érdeklődés kielégítésére. Az érzelemmel kísért tapasztalat és ismeret révén így élményhez jut az óvadás.

Lehetőséget kell biztosítani az óvodában az élőlények, természeti jelenségek stb. érzelmi és értelmi töltésű megismerésére is. Az óvodáskorúaknál – életkori

sajátosságukból következően- a környezeti nevelésnek is döntően érzelemközpontúnak kell lennie.

A környezeti nevelés szervezeti keretei és helyszínei igen változatosak. A helyi pedagógiai program környezeti nevelési részének tervezésekor a feladatok és követelmények meghatározása után feltérképezzük azt, hogy az óvoda szűkebb és tágabb körzetében milyen konkrét feladatok, követelmények megvalósítására van lehetőség.

A környezetismeret magába foglalja a természet, társadalomismeret, a környezetvédő magatartást és szemléletet. Az a mód ahogyan a gyermeket megismertjük a valósággal : az tulajdonképpen a tudományos szemlélet.

A természetismeret szinterei

A csoportszoba / természetsarok, akvárium, óvodakert, az élő és élettelen környezet egy- egy darabja), a Vadas- park Miskolc, Aggteleki Nemzeti Park, Szilvásvárad, Szalajka Völgy, Tisza tó- Ökopark a környező erdő, rét mint kiránduló helyek.

Feladat: *Figyeljék meg a napszakokat, gyakorolják az ehhez kapcsolódó tevékenységeket. Időérzékük fejlődjön. Legyen fogalmuk kisebb- nagyobb időegységekről / év, évszak, hónap, hét, nap/. A természeti környezetet az évszakok változásain keresztül közvetlen megfigyeléssel tapasztalják meg. Az időjárás a természet jellemzői, a színek, a fények, a formák szépségei alapvető biológiai, ökológiai, fizikai, kémiai tapasztalatokat nyújtanak. A növény – és állatvilág megismerése fontos része a környezet megismerésének. Védelmüket, gondozásukat helyszínen is módunkban áll közvetlenül megfigyelni. / Házak udvarán, a közeli erdőben és mezőn, a miskolci Vadasparkban./ A növények fejlődését szintén természetes környezetben az óvoda udvarától az erdő, rét és vízpart élővilágának bemutatásával végezzük el. (látogatás a Bódva partra, Rakacai tóhoz)*

Fontos: *kísérletek végzése, megfigyelési lehetőségek biztosítása.*

Társadalmi környezet

A gyermekek rendelkezzenek koruknak megfelelő ismeretekkel a családról, szükségleteiről, munkájukról, a családtagok jogairól, egymáshoz való viszonyáról, az együttélés tapasztalatairól. Viselkedésüket jellemezve a szeretet, tisztelet, a részvét, az őszinte együttérzés, a segítő szándék, a megértés. Magatartásukban nyilvánuljon meg a tolerancia és az önfegyelem. Az óvoda új környezet a gyermek részére, ezért fontos, hogy megismerése érzelmileg pozitívan hasson. Megismerése során egyre nagyobb biztonsággal és

otthonossággal mozog az óvodai környezetben. A gyermekek ismerjék a felnőttek óvodai munkáját, saját közreműködésükkel ők is hozzájárulnak környezetük ápolásához. Szerezzenek tapasztalatokat az óvoda környezetében megfigyelt foglalkozásokról / kereskedelem, építkezés/. Legyen tapasztalatuk az orvos, a védőnő munkájáról. Ismerjék a gyógyszerek használatát/ látogatás a gyógyszerértárba/, a baleset megelőzését / közlekedés, tűz, víz, áram/.

- *Tudják megnevezni az emberi testrészeket, ismerjék érzékszerveiket, azok funkcióit, védelmét, gyakorolják önálló tisztántartásukat.*
- *Látogassanak el az iskolába, ismerkedjenek az ott folyó munkával,*
- *Gyakorolják a helyes gyalogos közlekedést. / kirándulás szervezése a városba, hogy megismerkedjenek a zebrával, és a jelzőlámpával./*

Az óvoda udvarán elhelyezett „labirintusokban” szerezzenek tapasztalatokat tájékozódásban, közlekedésben. Az ehhez szükséges reflexek kialakítása mozgással, zenei neveléssel történik.

- *Ismerjék meg a közlekedési eszközöket, az óvoda környezetében megtalálható lehetőségeket. Természetes környezetben figyeljék meg, szerezzenek tapasztalatot, gyakorolják a viselkedési formákat / jegyváltás, köszönés, idősek segítése stb./*
- *A múzeumok a társadalmi környezet részei. A kiállítások, a környezeti nevelés szempontjából „szobai” helyszín.*

A múzeumi gyűjtemények sokfélék. Vannak ahol festményeket, szobrokat és más műtárgyakat tekinthet meg az óvodás, vannak ahol használati, gazdasági, közlekedési eszközökre, kihalt élőlények kövületeire, különleges szépségű, méretű ásványokra, ércekre, az élő természet ritka egyedeire csodálkozhatnak.

A múzeumlátogatásokon a gyermeknek alkalma, lehetősége van egy- egy neki tetsző, az ő érdeklődését felkeltő tárgyat szemügyre venni, abban gyönyörködni. Ezek szemlélése elvezetheti a szép, a harmónia felfedezéséhez. Az óvodapedagógus előkészítő munkáján, felkészültségén, ismeretein, alkalmazott módszerein múlik, hogy valóban élményforrás lesz-e az óvodásnak egy- egy kiállítás megtekintése. A múzeumi séta alkalmas a társadalmi környezetben való viselkedési módok gyakorlásaira az emberi kapcsolatok változatos formáinak megismerésére is. A társadalmi és természeti környezet megismertetésében érzelmileg telített, környezetünknek megfelelő, egyes gyermekek számára konkrétan megtapasztalható élményeket nyújtanak.

A mezőgazdasági munkákat is ezeken a kiemelt napokon igyekszünk bemutatni. Ezekhez a napokhoz kapcsolódó állatok viselkedésére vonatkozó és emberi tevékenységeket jelölő szokások megfigyelése, tapasztalatszerző, ismeretnyújtó óvodai munka.

Évszakokhoz kapcsolódó jeles napok:

- szeptember 23. Csillagászati ősz kezdete
- november 31. András nap, ősz búcsúsztató
- február 2. Gyertyaszentelő fény, árnyak hatása
- február 6. Dorottya nap , megrottyan a hó
- február 24. Mátyás nap, madarak viselkedésének megfigyelése
- március 22. Gyümölcsoltó, Boldogasszony gyümölcsfák, kertek
- április 24. György nap, állatok legelőre hajtása
- április 25. Márk nap, tavaszi vetések megfigyelése
- Virágvasárnap Kiszehajtás
- május 12, 13, 14. Fagyoszentek időjárás- változás
- szeptember 8. Kisasszony nap, fecskék gyülekezése
- szeptember 29. Mihály nap, állatok téli szállásra hajtása, vízpart élővilága
- október 23. Faültetés napja
- november 11. Márton nap, házi szárnyasok, udvar lakói.
- november 25. Katalin nap, ághajtás karácsonyra
- december 4. Borbála nap, gyümölcság hajtás
- december 13. Luca nap, Luca búza hajtás
Megfigyelése

Környezetalakítás

A környezet megismerésére nevelés célját akkor éri el, ha gyermek a tapasztalatokra épülő ismereteit gyakorolhatja, alkalmazhatja. A gyermek tevékenységével tapasztalatokat szerez, azokat feldolgozva visszahat környezetére. A gyakorlás egyik formája a szabad, kötetlen játéktevékenység. Az alkotó fantázia mozgósítására állandóan kézközelben vannak az óvodai csoport eszközei. A gyakorlás másik módja a természetes élethelyzetekben történő környezet átalakítása. Az óvodai élet folyamán a gyakori tevékenységváltozáshoz szükség van a környezet megfelelő átalakítására. Játéktér kialakítása meséhez, bábozáshoz, körjátékhoz, szabályjátékhoz, tornához stb. Néphagyományok ápolásához kapcsolódóan környezet – átalakítására van szükség akkor is, amikor a gyermekek és szülők által összegyűjtött tárgyakat vesszük be, személetes, dekoráció vagy egyéb tevékenységhez.

A természet környezetből évszakonként összegyűjtött anyagok / toll, kavics, termés, csuhé/ elhelyezése és a csoportszoba évszakonkénti díszítése is ilyen tevékenység. Ezek az anyagok a külső környezet átalakításában is nagy szerepet játszanak / pl.: csőszkunyó kukoricaszárból/.

Környezetvédelem

A környezetvédelem a környezet ismeretén, megbecsülésén , rendben tartásán alapul, ehhez szükséges a természethez való pozitív emberi viszony, mely tiszteletet jelent mind a társadalmi, mind a természeti környezettel szemben. A környezetet átalakítással és a munkatevékenységgel szorosan összekapcsolódik. Fontos nevelési feladat, hogy a gyermekek védjék az élő környezetet, gondoskodjanak életfeltételeik biztosításáról, ne rongálják, ne pusztítsák azt. Tudják, hogy minden élőlénynek joga van az élethez. Az óvodás gyermektől elvárhatjuk, hogy vigyázzanak a tisztaságra, védjék a növényeket, állatokat, gondozzák az élőlényeket, legyenek kíméletesek az állatokkal szemben.

Ugyanakkor szemléletük formálható, érzékenységük alakítható azokkal a tapasztalatokkal, amelyeket a környezet károsító jelenségekkel kapcsolatban szerezhetnek , mint pl.:

- az autók kipufogógázának hatása
- a szemetes környezet
- a vandalizmus
- a lég – és vízszennyezés
- a vegyi anyagok és műanyagok hatása
- a zajártalmak

Természetesen a szemléletformálás módja, eszközei, az életkori sajátosságokhoz és a gyermekek érdeklődéséhez , közvetlen tapasztalatihoz igazodnak.

Megfigyeléseiket meg is jeleníthetik:

- rajzban
- képeskönyvben
- mesében
- kommunikációban

/ vízminták vizsgálata, nagyítóval történő megfigyelése ráirányíthatja a figyelmet a vizek szennyezésére./ A jövő környezetét a jelen óvodásai fogják alapvetően meghatározni, ezért nagyon fontos az óvoda minden dolgozója és a szülők környezetvédő magatartása a környezetszennyezés elkerülésében és a környezet helyreállításában. Hagyományápoló munkákban még a családokban fellelhető tárgyi értékek (köcsög, korsó, szőttes, faeszközök, fonott tárgyak stb.) összegyűjtése, szakszerű védelme, ápolása, olyan módon való elhelyezése, hogy a későbbi nemzedékek is megcsodálhassák azokat. Általuk megismerhessék azt a környezetet , melyből eleink származnak, ami a miénk.

A környezetvédelem kiterjed az emberre , mint a társadalmi környezet egyedi és megismételhetetlen egysége. Az idősek tisztelete, a kisebbek , gyengébbek óvása, védelme a felnőttek munkájának megbecslése a környezetvédő magatartás kialakulásának feltétele.

A környezetünk formai és mennyiségi viszonyainak megtapasztalása

A környező valóság fontos jellemzői a formai és mennyiségi viszonyok. Alapelvünk, hogy a környezet tárgyai, jelenségei egyéb tulajdonságain kívül, mennyiségi jellemzőkkel is rendelkezzenek.

A környezet változásainak megfigyeléséhez feltétlen szükség van matematikai alapismeretekre. Matematikai alapismeretek alapján lesznek képesek a gyermekek visszahatni a természetre, társadalomra. A környezet szín, mennyiségi és formai viszonyai a környezet megismerésére nevelés feladatkörében jelenik meg. A matematikai tapasztalatszerzés természetes környezetében a legeredményesebb. Jól fejleszti a gondolatok tevékenységgel, szóval történő kifejezését. Egyéni feladatmegoldás egyéni sikert eredményez, a közös siker pedig erősíti a csoporttudatot. A matematikai nevelés elősegíti a gyermek környezetéről szerzett tapasztalatainak feldolgozását.

Főbb tevékenységek a matematikai tapasztalatszerzés területén

- *Megfigyelések, összehasonlítás, szétválogatás tulajdonságok szerint,*
- *Sorba rendezés mennyiségi tulajdonságok, felismert szabályosság szerint,*
- *A számfogalom megalapozása mérési, összemérési feladatokkal, mennyiségekkel, halmazokkal, különböző egységekkel,*
- *Tapasztalatszerzés a geometriában építés, síkbeli alkotások, geometriai formák felismerése,*
- *Tükörrel való tevékenység, mozgások tükör előtt / fontos feltétele a téri perspektíva kialakításnak/*
- *Tájékozódó képesség fejlesztése térben és síkban / testnevelés, rajzolás, éneklés kör – és szabályjátékok stb./*

A matematikai nevelés anyagát nem elvont „ismeretek” alkotják, hanem a környezet megismerése során szerzett élmények, tapasztaltok feldolgozásával, az egyéni fejlődés figyelembevételével, a problémamegoldó tevékenység környezetre való kiterjesztésével alakítjuk ki.

Feladat:

- *A matematikai kíváncsiság és érdeklődés kibontakoztatásának segítése, a matematikai beállítódás, szemlélet megalapozása.*
- *Iskolai alkalmassághoz szükséges a tapasztalatok megszerzése, a részkapességek, műveletek, szokások elsajátítása. Eligazodás a gyakorlati életben, a tevékeny élet megkedveltetése*

A különböző tanulási módok

Utánzás, spontán, gyakorlati, verbális, irányított megfigyelés és tudatosan megtervezett foglalkozás hatásai összeadódnak, egymást kiegészítik, kellő

összehangolás eredményeként együttesen alapozzák meg azokat a matematikai részképességeket, amelyek a gyermeki lét szempontjából, az iskolai élet megkezdéséhez elegendőek. A tanulási módok mindegyike más- más hatásfokkal ugyan, de tevékenységbe ágyazva, életkor-specifikus módszerekkel és eszközökkel segíti a gyermek matematikai orientációját, eligazodását a mindennapi életben.

Az óvodai matematikai nevelés tartalmának kidolgozásakor bár egy- egy képesség fejlesztésére többfajta tevékenységben kerülhet sor, vannak olyan matematikai tartalmak, amelyek kiemelkedő jelentőséggel bírnak, vagy a komplexebb képességfejlesztés alapozását biztosítják. Az óvodáskorban az alapképességek elsajátítására kerül sor, ezek nélkülözhetetlenek a rájuk épülő, magasabb rendű képességek szempontjából

A külső világ tevékenység megismerése- a fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére

- Ismerik nevüket, szüleinek nevét, foglalkozását, lakásuk címét,
- A testrészeket megnevezik, igényesek a tisztaságra, megkülönböztetik a jobb és bal oldalt, dominanciájuk kialakult,
- Gyakorlottak lesznek az elemi közlekedési szabályok betartásában, ismerik a közlekedési eszközöket, járműveket, tudják, hogy azok az emberek munkájaként készülnek el és az emberek munkáját könnyítik.
- Ismerik a környezetükben lévő intézmények nevét, rendeltetését.
- Különbséget tudnak tenni az évszakok között, ismerik jellemző tulajdonságaikat, az évszakokhoz kapcsolódó néhány kiemelkedő népszokást, hagyományt,
- Felismerik és megnevezik a napszakokat, hónapokat, a hét napjait. Ismerik a növény szót, annak tartalmát, tudják, hogy a növények fejlődése és az időjárás között összefüggés van. Tudják, hogy a növényeket gondozni kell, ismernek néhány növényekkel kapcsolatos munkát / szántás, szüret, aratás/.
- Ismerik és megnevezik a környezetükben élő állatokat, tudják csoportosítani életmódjuk, egyéb tulajdonságaik szerint. Ismerik néhány erdei és vadállatot, néhány madarat – költözőt és nálunk telelőt,
- Ismerik és megnevezik környezetük színeit, sötét és a világos árnyalatait, gyakran észlelt tárgyak feltűnő összefüggéseit,
- Képesek lesznek ismert tárgyak, jelenségek között összehasonlításokat végezni külső jegyeik, rendeltetésük szerint,
- Ismernek néhány jellegzetes hagyományt: jeles napot, a hozzájuk kapcsolódó szokásokat,
- Képesek az óvónő kérdéseit, gondolatait megérteni, követni. Matematikai jellegű helyzetről, problémáról saját gondolataikat szabadon is elmondani, egymás állításainak igazságát megítélni. Jól ismert

tulajdonságok szerint válogatást, összehasonlítást, sorba- rendezést végeznek,

- *Értik és helyesen használják a mennyiségekkel, a halmazokkal kapcsolatos kifejezéseket / több, kevesebb, ugyanannyi, rövidebb, hosszabb stb./*
- *Önállóan is össze tudnak mérni hosszúság jellegű mennyiségeket, két halmazt párosítással az elemek különféle színe, nagysága, elrendezése esetén is,*
- *Elő tudnak állítani különféle elemekből, különféle elrendezéssel, bontással , többet, kevesebbet, ugyanannyit. Meg tudnak számolni tárgyakat legalább 10- ig, oda- vissza. Számfogalmuk kialakult, elemi műveletekre képesek 10 – es számkörön belül,*
- *Halmazokat tudnak képezni megadott vagy választott szempontok szerint.,*
- *Építéseik, síkbeli alkotásaik legfőbb eredménye a szemléletfejlődés: azonosítani tudnak különféle helyzetükben is egyező alakú tárgyakat, síkbeli alakzatokat,*
- *Másolással képesek megépíteni, kirakni a mintával megegyező elemekből, színben és nagyságban eltérő elemekből térbeli és síkbeli alakzatokat. Különféle geometriai tulajdonságok szerint szétválogatni, egyszerű tulajdonságokat megnevezni, 2-3 elemből álló alakzat tükörképét, tükör mögött meg tudják építeni. A térben való tájékozódásban értik és tudják az irányokat, illetve a helyeket jelölő névutókat / pl.: alá- fölé, le-fel stb. /. Mindezt síkban is értik.*

10. A SZERVEZETT TANULÁS FORMÁI

Kötelező:

- *Mozgásos játékok*
- *Énekes játékok (4-5-6-7- éveseknek)*
- *Mennyiségi, alaki és térbeli visz. megismerése (5-6-7-éveseknek)*

Közvetve:

- *Vers , mese , dramatikus játék*

Kötetlen:

- *Rajz, mintázás, kézi munka*
- *Ének- zene, énekes játékok (3-4 éveseknek)*
- *Környezet megszerettetése*
- *Mennyiség, alaki (4-5 éves)*

10.1.A SZERVEZETT TANULÁS MUNKAFORMÁI

<i>Frontális</i>	<i>Mozgás, vers – mese – dramatikus játék, mennyiségi, alaki térbeli (5-6-7- éves), zenés – mozgásos percek... Énekes játékok</i>
<i>Mikrocsoportos</i>	<i>Ének- zene, rajz- mintázás, kézi- munka, mennyiségi – térbeli visz. (4- 5- éves), futás, kocogás</i>
<i>Egyéni</i>	<i>Részképességek fejlesztése egyéni</i>

10.2. A SZERVEZETT TANULÁS IDŐKERETEI KORCSOPORTONKÉNT

	<i>Vers – mese dramatikus játékok</i>	<i>Ének- zene</i>	<i>Rajz, mintázás, kézim.</i>	<i>Mozgá, mozg. játék</i>	<i>A környezet megszerettetése, megismert.</i>	<i>Mennyiségi, alaki és térbeli</i>
<i>3-4 évesek</i>	<i>Naponta 5- 10 perc</i>	<i>Heti 1x 10-15 perc</i>	<i>Heti 1x 10-15 perc</i>	<i>Heti 1x 10-15 perc</i>	<i>Heti 1 x 10- 15 perc</i>	
<i>4-5 évesek</i>	<i>10-15 perc</i>	<i>15-20 perc</i>	<i>15-20 perc</i>	<i>15-20 perc</i>	<i>15- 20 perc</i>	<i>15 – 20 perc</i>
<i>5-6-7- évesek</i>	<i>15-20 perc</i>	<i>30-35 perc</i>	<i>30-35 perc</i>	<i>30-35 perc</i>	<i>30-35 perc</i>	<i>30- 35 perc</i>

10.3. A program megvalósításához szükséges tanulási módszerek

A módszerek megválasztását a gyermekek életkori sajátossága, testi – lelki állapota, érdeklődése, kíváncsisága befolyásolja. Az óvónő az eljárásait változatosan mindenkor az adott szituációnak megfelelően koordinálja.

A játékoság a közvetlen tapasztalatszerzéshez kapcsolódó gyűjtögetés, elemzés, rendszerezés minél gyakrabban jelenjen meg a tevékenységekben. Az önálló feladatmegoldások, önellenőrzésre való készítés mind hasznos módszere a programnak. Az óvónő törekedjen módszertani kultúrájának kiművelésére.

Az alkalmazott pedagógiai módszerek a kompetencia fejlesztést támogassák

10.4. Alapelvek a tanulási folyamatok értékeléséhez

A gyermekek akkor tudnak önfeledten, boldogan tevékenykedni, ha sok buzdítás, dicséretet, pozitív megerősítést kapnak. Ezért az óvónő törekedjen arra, hogy mindegyik gyermek mindennap kapjon valamilyen pozitív megerősítést. Kerülje a sztereotív megerősítéseket, helyette alkalmazza a differenciált, árnyalt értékelést. Alkalmazza a jutalmazás sokféle módszereit. Pozitív visszajelzésekre épülő, bizalommal teli légkört alakítson ki. Az óvónő tegyen meg mindent annak érdekében, hogy ne kerüljön sor az óvodában tárgyi jutalmazásra. A büntetés teljes mértékben kerülendő a tanulási folyamatban, mert a gyermekek kíváncsiságát, érdeklődését, motivációja visszaszorítja, lefékezi. Az óvónő a tanulási szokásokat alakítsa úgy, hogy gesztus tekintet, egy átrendeződés, egy kérdés segítsen a nem kívánatos magatartás megszüntetésében. A gyermekben igyekezzen felkelteni és fenntartani az önálló tapasztalatszerzés igényét, a próbálkozás örömeit.

10.5.A fejlődés jellemzői az óvodás kor végére

- *A gyermek belső érése, valamint a családi nevelés és az óvodai nevelési folyamat eredményeként a kisgyermek többsége az óvodáskor végére eléri az iskolai munkához, az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettségi szintet.*
- *Az iskolaérettségnek az iskolai életre való felkészültségnek testi, lelki és szociális kritériumai vannak, melyek közül egyik sem hanyagolható el, mindegyik egyformán szükséges a sikeres iskolai munkához.*

A testileg egészségesen fejlődő gyermek 6-7 éves korára eljut az első alakváltozáshoz. Megváltoznak testarányai, megkezdődik a fogváltás. Teste arányosan fejlett, teherbíró. Mozgása összerendezettebb, harmonikusabb. Erőteljesen fejlődik a mozgáskoordinációja és a finommotorika. Mozgását, viselkedését, testi szükségletei kielégítését szándékosan irányítani képes. A lelkileg egészségesen fejlődő gyermek az óvodáskor, végére nyitott érdeklődésével készen áll az iskolába lépésre. A tanuláshoz szükséges képességei folyamatosan fejlődnek. Érzékelés, észlelés tovább differenciálódik. Különös jelentősége van a téri észlelés fejlettségének, a vizuális és az akusztikus differenciációnak, a téri tájékozottságnak, a térbeli mozgásfejlettségnek, a testséma kialakulásának. A lelkileg egészségesen fejlődő gyermeknél. Az önkéntelen emlékezeti bevésés és felfedezés, a közvetlen felidézés mellett megjelenik a szándékos bevésés és felidézés, megnő a megőrzés időtartama, a felismerés mellett egyre nagyobb szerepet kap a felidézés. Megjelenik a tanulás alapját képező szándékos figyelem, fokozatosan növekszik a figyelem tartalma, terjedelme, könnyebbé válik a megosztása és átvitele. Cselekvő- szemléletes és képi gondolkodás mellett az elemi fogalma gondolkodás is kialakulóban van.

Az egészségesen fejlődő gyermek

Érthetően, folyamatosan kommunikál, beszél, gondolatait, érzelmeit mások számára érhető formában, életkorának megfelelő tempóban és hangsúllyal tudja kifejezni. Minden szófajt használ, különböző mondaszerkezetet, végig tudja hallgatni és megérti mások beszédét. Elemi ismeretekkel rendelkezik önmagáról és környezetéről, tudja nevét, lakcímét, szülei foglalkozását, felismeri a napszakokat, ismeri és gyakorlatban alkalmazza a gyalogos közlekedés alapvető szabályait. Ismeri szűkebb lakóhelyét, a környezetében élő növényeket, állatokat, azok gondozását és védelmét. Felismeri az öltözködés és az időjárás összefüggéseit. Ismeri a viselkedés alapvető szabályait, kialakulóban vannak azok a magatartási formák, szokások, amelyek a természeti és társadalmi környezet megbeszéléséhez, megóvásához szükségesek.

Elemi mennyiségi ismeretei vannak.

Az óvodáskor végére a gyermekek szociálisan is éretté válnak az iskolára. A szociálisan egészségesen fejlődő gyermek készen áll az iskolai élet és pedagógus elfogadására. Képes a fokozatosan kialakuló együttműködésre, a kapcsolatteremtésre felnőttel és gyermektársaival. Fontos a lassú átment az óvodából az iskolába.

Szociálisan érett gyermek

- *Egyre több szabályhoz tud, alkalmazkodni, késleltetni tudja szükségletei kielégítését,*
- *Feladattudata kialakulóban van, és ez a feladat megértésében, feladattartásában, a feladatok egyre eredményesebb elvégzésében nyilvánul meg., kitartásnak, munkatempójának, önállóságának, önfegyelmének alakulása biztosítja ezt a tevékenységet.*
- *Fontos az életkor figyelembevétele mellett a rugalmas beiskolázás a fejlettség szerinti iskolakezdés. A változások felismerhetővé tették a kompetencia alapú tanulás szükségességét. A sajátos nevelési igényű gyermekek esetében speciális szakemberek segítségével végzett pedagógiai munkával érhető csak el az iskolakezdéshez szükséges fejlettségi szint.*

10.6.A gyermekek mérése értékelése

*Az óvodás gyermekek fejlődésének nyomon követése
/20/2012.(VIII.31) EMMI rendelet/*

Nevelési programunk tartalmi elemei és óvodásaink fejlődésének nyomon követése megerősíteni kívánja azt, hogy minden gyermek „más” saját kompetenciákkal rendelkezik, hogy a gyermek fejlődését elsősorban saját

magához kell mérni. A fejlődés nyomon követésében a hangsúly a gyermek önmagához való viszonyításában van. (

Ahhoz, hogy minden kisgyermek fejlődéséhez megkapja a számára legoptimálisabb hatásokat, meg kell ismernünk az óvodásainkat. A gyermek megismerése az óvodába lépés pillanatában kezdődik és az óvodai évek alatt folyamatos. Minél több ismeretet igyekszünk szerezni róluk természetes közegükben, természetes tevékenységeikben való részvételük során.

Célunk: a hatékony óvodai nevelés, melynek alapfeltétele a gyermek személyiségének, adott állapotának alapos ismerete, hogy fejlődésében saját képessége szerint és saját tempóban haladva, minél magasabb szintre jusson el.

Gyakorlati megvalósítás

Óvodánkban 2007-től a Debreceni Kurucz utcai Gyakorló Óvoda mérési kompetenciáját alkalmazzuk. A nyolc kötetből álló sorozat részletesen taglalja a gyermek megismerésének fontos lépéseit és betekintést ad a fejlesztés rendszerébe. A kötetek az alábbi képesség – területek mérését célozza:

- Testi érettség, motoros képességek
- Értelmi képességek
- Érzelmi – akarati képességek
- Szocializációs képességek
- Anyanyelvi képességek

A mérés ideje: Évente két alkalommal (október – november, ill április – május hónapokban)

A gyermekekről egyéni fejlődési naplót vezetünk, egyéni fejlesztési tervet készítünk. Külön fejlesztési terv készítése nem indokolt, mivel a fejlettségi állapot rögzítése egyben fejlesztési tervként is értelmezendő. Ennek alapján a gyermek fejlődését nyomon követhetjük az óvodás évek alatt, a szülőket félévente, iskolába kerüléskor az őt átvevő pedagógust objektíven tájékoztatjuk.

Iskolaérettségi vizsgálatok is e koncepció alapján végzünk január – február hónapokban a tanköteles korú gyermekek körében,. A vizsgálati módszerek könnyen használhatók, hatékonyak és játékban megragadottak.

A 2014/2015-ös nevelési évtől az új gyermekek számára bevezettük a DIFER-t (Diagnosztikus fejlődésvizsgáló és kritériumorientált fejlesztő rendszer) A Nagy József és munkatársai által kidolgozott programcsomag a

készségek fejlettségéről ad képet az előző módszerhez hasonlóan. A változtatás oka mégis, hogy napjainkban egyre nő a tanulási problémával küzdő gyermekek száma, valamint a köznevelési törvény is ezt módszert preferálja.

Célja:

az eredményes iskolakezdés segítése

az alapkészségek, elemi készségek fejlettségének megállapítása

Gyakorlati megvalósítás

<i>Életkor</i>	<i>Bemeneti mérés</i>	<i>Kimeneti mérés</i>
<i>Középső csoport eleje</i>	<i>Rövid DIFER</i>	
<i>Középső csoport vége</i>		<i>Rövid DIFER</i>
<i>Nagycsoport eleje</i>	<i>Rövidített DIFER</i>	
<i>Nagycsoport vége</i>		<i>Rövidített DIFER</i>

A gyermekek fejlődésbeli eltéréseit természetes jelenségként értelmezzük, eltérő ütemű fejlődéshez való jogukat tiszteletben tartva próbáljuk tudatos, tervszerű és differenciált tevékenységekkel fejleszteni személyiségük optimális kibontakozását.

11. KIEMELT FIGYELMET IGÉNYLŐ GYERMEKEK ÉS MIGRÁNS GYERMEKEK ÓVODAI NEVELÉSE

11.1. Kiemelt figyelmet igénylő gyermekek óvodai nevelése

A köznevelési törvény új fogalom használata szerint az alábbi módon az alábbi módon csoportosítjuk a kiemelt figyelmet igénylő gyermekeket.

a) Különleges bánásmódot igénylő gyermek

Az általános pedagógiai célrendszer figyelembe vételével az óvodapedagógus határozza meg az egyéni szükségletekhez igazodó fejlesztési célokat. Különleges bánásmódot igénylő gyermek számára fejlesztési tervet dolgoz ki és hatékonyan meg is valósítja azokat.

a.a) Sajátos nevelési igényű gyermek (SNI)

Sajátos nevelési igényű az a különös bánásmódot igénylő gyermek aki a szakértői bizottság véleménye alapján mozgásszervi, érzékszervi, értelmi vagy beszéd fogyatékos, több fogyatékoság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékos, autizmus, spektrum zavarral vagy egyéb pszichés fejlődési zavarral küzd.

Az óvodaalapító okiratába foglalt, a fenntartó által meghatározott fogyatékoság típusának megfelelő sajátos nevelési igényű gyermekek nevelését, fejlesztését vállaljuk fel.

A sajátos nevelési igényű gyermekek neveléséhez, fejlesztéséhez szükséges feltételek közé tartozik az illetékes szakértői bizottság által meghatározottak szerint foglalkozáshoz szükséges szakirányú, végzettségű gyógypedagógus foglalkoztatása, a foglalkozásokhoz szükséges speciális nevelési terv, valamint speciális gyógyászati és technikai eszközök, a gyermek részére a szakértő és rehabilitációs bizottság által meghatározott szakmai szolgáltatások biztosítása.

Célunk:

- *A harmonikus, nyugodt, biztonságot adó óvodai környezetben természetessé váljon a gyerekek között személyiségük különbözősége.*
- *A sajátos nevelési igényű gyermekek esélyegyenlőségének biztosítása, fejlődésének elősegítése, hogy javuljon életminőségük, és a későbbiek folyamán könnyebben tudjanak beilleszkedni a társadalomba*

Alapelvünk:

- *A sajátos nevelési gyermeknek joga ,hogy különleges gondozás keretében állapotának megfelelő gyógypedagógiai ellátásban részesüljön.*
- *Valljuk ,hogy nem a közösségből kiszakítva, hanem a többi gyermek között, párhuzamos tevékenységként kezdeményezett fejlesztőjáték a legeredményesebb formája a fejlesztésnek.*
- *Gyermekközösségbe csakis olyan sajátos nevelési igényű gyermekek integrálhatók, akik a többiekkel együtt nevelhetők.*
- *A gyermekek mindenek felett álló érdekében a mi felelősségünk, hogy minden rendelkezésünkre álló segítséget megadjuk a gyermekeknek képességeik fejlődéséhez, személyiségük kibontakozásához, ismereteik bővítéséhez,*
- *Az óvónőknek olyan befogadó csoportlétkört kell kialakítaniuk , melyben a gyermekek magatartása, viselkedése kizárja a hátrányos*

megkülönböztetést, zaklatást(megfélemlítés, megalázás, az emberi méltóság megsértése).

- A fejlesztés rövid távú céljait minden esetben a fejleszhetőséget tükröző gyógypedagógiai – orvosi- pszichológiai komplex vizsgálat diagnózisára, javaslataira, illetve a szakértői és rehabilitációs bizottság javaslatára kell építeni.

A fejlesztés legfontosabb területei

- A kognitív funkciók fejlesztése*
- Alapmozgások kialakulása, a nagymozgások koordinálásának javítása, az egyensúlyérzék fejlesztése*
- Minimális kontaktus, kooperációs készség , a nonverbális és verbális kommunikáció fejlesztése, a beszédszervek ügyesítése, beszédidentitás, a beszédmegértés fejlesztése, az aktív és passzív szókincs bővítése és a grammatikai rendszer kiépítése,*
- Játéktevékenység alakítása, adekvát játékhasználat elsajátítása,*
- Szociális kompetenciák kialakítása, fejlesztése*

Az integrált nevelésből adódó óvónői feladatok

- Inkluzív szemlélettel a különbözőséget elfogadó viselkedés és magatartás alakítása a gyermekközösségekben, ezen belül különösen a tolerancia, türelem, megértés, figyelmesség, segítőkészség, empátiás készségek, alakítása,*
- A sajátos nevelésű gyermekek terhelhetőségénél az óvónő vegye figyelembe a sérülés jellegét, súlyosságának mértékét, adott fizikai állapotát.*
- Ismerje fel és gondozza kiemelten a gyermekekben rejlő kiemelkedő teljesítményt,*
- Törekedni kell arra, hogy a nem vagy kevésbé sérült funkciók tudatos fejlesztésével bővüljenek a kompetenciás lehetőségek,*
- A napirend során mindig csak annyi segítséget kapjon a kisgyermek, hogy önállóan tudjon cselekedni,*
- Az óvodapedagógus értesse meg és tudatosítsa a gyermekcsoportban dolgozó dajkákkal, hogy a kommunikációja, bánásmódja, viselkedése ugyanolyan modell értékű, mint az övé,*
- A sajátos nevelési igényű gyermekek optimális nevelésének érdekében a pedagógusok ismereteinek bővítése, elsősorban gyógypedagógiai téren,*
- A hatékonyság, eredményesség, szakszerűség és célszerűség érdekében együttműködés a szaksegítőkkal – gyógypedagógus, pszichológus, logopédus, fejlesztőpedagógus,*

- Szükség szerint szakvélemény, fejlesztési javaslat kérése a megfelelő szakszolgálatoktól,
- A megismert sérülés, lemaradás, fogyatékoság függvényében, szakmai kompetenciák határain belül, speciális fejlesztési terv kidolgozása, megvalósulása, negyedévenkénti értékelése,
- Az óvodáskor végére, a sérülés arányában a sajátos nevelési igényű gyermekek is juttassa el az óvodai nevelés általános célkitűzéseiben megfogalmazott minimális szintre: alkalmazkodó készség, akaraterő, önállóságra törekvés, együttműködés,
- Tárgyi feltételek biztosítása, különösen a nagymozgások fejlesztését, lateralitást, téri tájékozódást, beszédészlelés és –megértés fejlesztését és gondolkozási stratégiák támogatását szolgáló eszközök.

Sikerkritériumok:

- A sajátos nevelési igényű gyermekek is szívesen járnak óvodába,
 - A közösségen belül megtalálják helyüket, társaik elfogadják, őket nem kerülnek peremhelyzetbe,
 - Örömmel vesznek részt a speciális foglalkozásokon
 - A bemeneti fejlettséghez képest kimutatható a fejlődés
- Migráns gyermekek interkulturális nevelése. Migráns gyermek az aki, valamint akiknek a családja nem magyar állampolgár, és munkavállalás, tanulás céljából tartózkodik Magyarországon, illetve menekült státuszú.*

a,b) Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek (BTMN)

Az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, aki a szakértői bizottság véleménye alapján az életkorához viszonyítottan alul teljesít, társas kapcsolati problémákkal, tanulási, magatartásszabályozási hiányosságokkal küzd, közösségbe való beilleszkedése, személyiség fejlődése nehezített, de nem minősül sajátos nevelési igényűnek.

a, c) Kiemelten tehetséges gyermek

Az különleges bánásmódot igénylő gyermek, aki átlag feletti általános vagy speciális képességek birtokában magas fokú kreativitással rendelkezik, és felkelthető benne a feladat iránti erős motiváció, elkötelezettség.

Célunk: *A kiemelkedő képességű gyermekek felfedezése, személyiségük optimális fejlesztése.*

Feladatunk:

- felismerni a kreatív gyermekeket
- ösztönözni, motiválni, kreativitásukat
- kielégíteni szükségleteiket: elfogadási, alkotási, biztonsági
- önmagára taláztatás, hogy megbirkózzon a feladatok sokszínűségével
- harmonikus fejlesztés

b) Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek

A hátrányos és halmozottan hátrányos gyermekek számának növekedése miatt felerősödött a szükségletek kielégítésének szerepe, a gyermekek képességbeli szintre hozása, hátrányaik kompenzálása családi szocializáció mulasztásaiból eredő redukció

Feladatunk: *egyéni haladási ütemet segítő differenciált fejlesztés*

11.2. Migráns gyermekek óvodai interkulturális nevelése

Migráns gyermek az, akinek a családja nem magyar állampolgár és munkavállalás, tanulás céljából tartózkodik Magyarországon, illetve menekült státuszú

Alapelveink:

- A migráns gyermekek a magyar gyermekekkel azonos feltételek mellett vehetik igénybe az óvodai nevelést,
- Az emberi méltóság elismerése és tiszteletben tartása minden migráns kisgyermeket megillet,
- Az egyéni bánásmód elvét az ő nevelésük során is érvényesítjük, A bevándorló családból érkező gyermekek értékességét egyediségükben, individualitásukban keressük.

A migráns gyermekek interkulturális neveléséből adódó óvónői feladatok

- Felkészülés a gyermek fogadására. Az óvónő felkészülése a szülőkkel és a gyermekekkel való kapcsolatfelvétellel kezdődik. A későbbiekben a gyermek kultúrájával, vallásával, nemzetiségével kapcsolatos információkat is össze kell gyűjteni, szükség esetén utána kell olvasni. Ezek az információk hozzásegítik ahhoz, hogy jobban megérthesse a gyermek viselkedését, meghatározhassa a pedagógiai beavatkozás lehetséges irányait. Tanácsos ezeknek az információknak egy részét a csoportban dolgozó dajkával is megismertetni.
- Az érkező gyermek empátiás fogadása. A migráns gyermek kezdeti viselkedését meghatározza aktuális érzelmi beállítódása és előzetes

szocializációs tapasztalatai: a migráns kisgyermek, amikor bekerül a számára teljesen idegen környezetbe, egyedül lévőknek, kirekesztetnek érzi magát. Nem érti a körülötte lévő felnőttek és gyerekek beszédét és őt sem értik a többiek. Félt az ismeretlentől, a változástól, a bizonytalanságtól. Vallási okból előfordulhat sajátos étkezési szokás, ettől úgy érzi ő más mint a többi kisgyerek. Általában a család szociálisan is rászorult. ezért a többi kisgyermekhez viszonyítva hátrányosabbnak érzi magát.

- **Az óvónő legfontosabb feladatai:** A kezdeti időszakban a gyermekek érzelmi biztonságának megteremtése. Az eltérő nyelv, szokások, viselkedési módok, étrend elfogadtatása, értékékként való bemutatása szükséges a többségi gyermekek számára. A más kultúrákról, a vallásokról, a bőrszínről, az etnikai különbségekről szóló, életkorának megfelelő ismeretek bemutatása apró lépésekben, a gyermekek érdeklődési körét – játék, mese, vers, ének, zene, tánc – figyelembe véve valósítható meg. A migráns gyermeket segíteni kell a magyar nyelv elsajátításában, melynek leghatékonyabb eszköze a játék, tere pedig maga a közösség.

Sikerkritériumok

- Szívesen jár óvodába
- A gyermekcsoportt egyenrangú tagjának érzi magát
- Szívesen játszik társaival és a csoporttársak is keresik a társaságát, Megérti a magyar szavak jelentését, szavakat tömondatokat képes magyarul kimondani.

12. A NEMZETI ETNIKAI KISEBBSÉGI ÓVODAI NEVELÉS

12.1. Nemzeti etnikai kisebbség óvodai nevelésének irányelve

(-17/2013(III.1.) EMMI rendelet:

Nemzeti Etnikai Kisebbség Óvodai Nevelésének Irányelve)

(-32/1997 (XI. 5.) MKM rendelet:

Nemzeti Etnikai Kisebbség Óvodai Nevelésének Irányelve)

A Nemzeti Köznevelési Törvény, a nemzeti, etnikai kisebbség óvodai nevelésének irányelveire vonatkozó része meghatározza a nemzeti - etnikai kisebbségi nevelést biztosító munka óvodai alapelveit.

Óvodánkban évente 70%-80% közötti a cigány kisebbségből származó gyermekek száma. A családokkal jó a kapcsolatunk, szívesen, de rendszertelenül hozzák gyermeküket intézményünkbe. A gyermekek felzárkóztatása érdekében

nagyon fontos lenne, ha minél előbb bekerülnének a közösségbe. A roma édesanyák rendszeres látogatói a nyílt napoknak, a szülői értekezletnek és szívesen fogadnak bennünket otthonunkban is.

Sajnos a szülők nagy része munkanélküli, iskolázottságuk az átlagos szint alatt marad. Csak néhány fiatal végzi el a középiskolát.

Éppen az iskolázatlanság az anyagi problémák miatt szociokulturális hátrányokkal érkeznek az óvodába gyermekek, ennek következménye az alacsony neveltségi szint.

Nagy részük a szokásokat nem ismeri, nyelvi nehézséggel küzdenek, kézügyességük is lemaradást mutat. A roma nyelvet nem beszélik, hagyományait nem ápolják, így ez lassan feledésbe merül. Intézményünk az Országos Alapprogram alapján kidolgozott egy a „ Cigány gyermekek nevelését segítő „ fejlesztő programot.

12.2. Helyzetkép

Szuhogy egy kis falu Borsod- Abaúj- Zemplén megyében, a Bódva völgyében.

Lakosainak száma: kb. 1200 fő

Cigányszármazásúak száma: kb.400 fő

A cigányság jól érzi magát ezen a településen, létszámuk folyamatosan emelkedik. Sajnos e népréteg életkörülményeinek javulása, társadalomba való beilleszkedése lassú fejlődést mutat. A munkalehetőségek beszűkültek.

A helyi önkormányzat a munkaképességgel rendelkezők számára folyamatos cserével „közcélu” munkát biztosít, de ezen túl mégis az jellemző, hogy alkalmi munkából, szociális juttatásokból tartják fent magukat. Az óvadás cigány gyermekek nem származásuk miatt hátrányos helyzetűek, hanem azért, mert a családi körülmények, ingerszegény környezet produkálja ezt a helyzetet.

Hátrányos helyzet okai:

- *a szülők alacsony műveltsége (sok szülőnek nincs meg a 8 osztálya)*
- *a gyermek környezetében beszélt nyelv szegénysége (adódik az iskolázatlanságból, az igénytelenségből)*
- *szociokulturális hátrányok*

Az előző évek kitartó munkája eredménye képpen, hogy megnövekedett az óvoda iránti igény és megemelkedett a gyermeklétszám. Elértük, hogy a gyermekek 3éves korban óvodába kerülnek, így lehet eredményesebb a családban fellelhető hiányok pótlása és az iskolai alkalmasság megalapozása.

Pedagógiai elvünk: érzelmi biztonságot nyújtó közvetlen, szeretetteljes, nyugodt, családi légkörben a máság elfogadására nevelő, élmény gazdag mindennapok megteremtése. Az idejáró gyermekek többségére jellemző, hogy ingerszegény környezetből érkeznek. Az egyre nehezedő életkörülményeket tükrözi a gyermekek külső megjelenése, durva, agresszív viselkedés módja.

Jövőbeli elképzeléseink:A programban megfogalmazott feladatokat igyekszünk maradéktalanul megvalósítani. Az eredményesebb együttnevelés érdekében a szülők segítségével, olyan programot igyekszünk szervezni, amelybe az eddig távolmaradt szülőket is be lehet vonni, így lehetőség adódik a „ szülő nevelésére” szemléletváltásra a gyermekek érdekében.

A szakma és a gyermekek szeretete vezeti nevelőtestületünket, keressük azt a lehetőséget, ami a gyermeknek jó.

Az etnikai kisebbség óvodai nevelésének irányelve: A kisebbségi óvodanevelés hazánk egységes nevelési – oktatási rendszerének a része, amely a 137/ 1996. / VIII. 28. / Korm. Rendelettel kiadott óvodai nevelés országos alapprogramjával összhangban valósítja meg sajátos célkitűzésit, feladatait.

A nemzeti, etnikai kisebbség óvodai nevelésének irányelve meghatározza a nemzeti és etnikai kisebbségi nevelést biztosító óvodákban folyó pedagógiai munka alapelveit.

12.3 A kisebbségi óvodai nevelés célja és feladata

A Nevelés célja: 3- 7- 8 éves hátrányos helyzetű és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek fejlesztése. A sokoldalú harmonikus gyermeki személyiség kibontakozásának elősegítése az életkori sajátosságokat és egyéni fejlettséget figyelembe véve.

Feladatunk: hogy ápoljuk és fejlesszük a kisebbségi életmódhoz, kultúrához kötődő hagyományokat és szokásokat.

- A sikeres iskolai beilleszkedéshez testi, szociális és értelmi érettség kialakítása, az iskolai potenciális tanulási zavarok megelőzése a játékon különböző tevékenységeken keresztül, szükség esetén speciális szakember biztosítása.
- Segítsük a kisebbségi identitástudat kialakulását és fejlesztését.

12.4, A nevelés keretei

Egészséges életmód alakítása: Az egészséges életmódra nevelés célja, a gyermekek testi szükségleteinek kulturált kielégítése, egészséges életvitel igényének kialakítása az egészséges testi fejlődés érdekében.

Feladatok:

- A gyermekek gondozása, testi szükségletük, mozgásigényük kielégítése
- A gyermekek egészségének védelme, edzettségének biztosítása
- A gyermekek fejlődéséhez szükséges egészséges környezet biztosítása

A cigánycsaládok tagjai között rendkívül erős az érzelmi kötődés, inkább érzelmi mint tudati síkon nevelik gyermekeiket, más normatívák alapján. Szeretik őket, de ez nem zárja ki a testi fenyítést, gorombaságot. Szükségrendszerük nem eléggé differenciált, nem kapcsolódik a gyermek normális életkori sajátosságaihoz. Gyakori a következetlenség. A gyermekeknek így nincs lehetősége arra, hogy a z igényei kialakítását célzó helyes magatartásformákat, szokásokat kialakítsa magában. Szülei azonban szinte semmiben sem korlátozzák gyermekeiket, nem gátolják meg bennük a helytelen magatartási szokások kialakulását, rögződését.

A cigányszülők gyakran azért sem közvetíthetik a társadalmi normákat, mert ezek nagy részét maguk sem alkalmazzák.

Tisztában vagyunk azzal, hogy a cigánycsaládok többsége saját belső ügyének tekinti a gyerek nevelését, s a „pedagógusi” beavatkozásokat gyakran ellenségesen fogadják. Ezért létfontosságú a család megnyerése az együttneveléshez. A gyermekek óvodába lépés előtt családlátogatás alkalmával a személyes beszélgetés során igyekszünk megnyerni a cigányszülők bizalmát, hogy elérjük a rendszeres óvodába járást. Ilyen alkalomkor vigyázzunk minden egyes szavunkra, mozdulatokra, arcjátékra, gesztusra. Óvakodjunk attól, hogy, lehangoló környezet feletti megdöbbenésünket kimutassuk. Tartózkodunk minden elmarasztalástól, kioktatástól. Próbálunk tanácsot adni, és meggyőzni a szülőt az óvodába járás előnyeiről. Tapasztalataink azt bizonyítják, hogy nagy eltéréseket és lemaradásokat mutatnak otthoni körülményeik, életvitelük, szokásaik.

Mindez meghatározza a gyermek gondozásával kapcsolatos feladatainkat.

A beszoktatás alatt megismertetjük a gyermekekkel a mosdó használatát, a testápolási szokások sorrendjét. Úgy alakulnak ki az egészségügyi szokások, ha ezt minden felnőtt azonos módon következetesen gyakoroltatja a gyerekekkel.

Az otthoni rendszertelen, egyoldalú szegényes táplálkozást az óvodai étkezéssel túl úgy próbáljuk javítani, hogy a vitaminnapokon új ízekkel ismertetjük meg őket. Az étkezési szokásokban tapasztalható egyéni különbségeket, lemaradást, a kulturált körülmények biztosításával, személyes példaadással próbáljuk koruknak megfelelő szintre hozni. Fokozatosan alakítjuk ki az öltözködési szokásokat a szülők bevonásával.

A réteges öltözködés előnyeit hangsúlyozzuk. A gyermek tisztasága, ápoltsága érdekében, összefogva a falu egészségügyi szakembereivel a szülők körében felvilágosító, ismeretterjesztő egészségnevelő munkát végzünk.

Naponta szervezünk néhány percig tartó mozgásos tevékenységet, sétákat melyek hozzájárulnak a gyerekek mozgási igényének kielégítéséhez, mozgáskoordinációjának fejlődéséhez. Megfelelő időjárás esetén a testnevelést is az udvaron tarjuk.

A gyermekek egészségének védelme , edzettségének biztosítása:

- *Naponta kétszer is tartózkodjanak a szabadban*
- *Adjunk lehetőséget rossz időben is a szabadtéri játékra / terasz, betonozott rész/*
- *Télen használjuk ki az évszak adta lehetőségeket*
- *A nagyobbaknak nyújtunk lehetőséget az úszásra*
- *Melegben biztosítunk lehetőséget a pancsolásra*

A gyermek fejlődéséhez szükséges egészséges környezet biztosítása:

Udvarunkon van füves terület, homokos és szilárd burkolatú rész is. Van napos és árnyékos terület, virágos és veteményeskert. A csoportszobák megfelelő méretűek, világosak. Hideg időben az egész napos játék szinterei, egyúttal az étkezés és alvás helye is.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén:

- *A testápolás körében kialakított egészségügyi szokásokat önállóan, felszólítás nélkül végzik,*
- *A tisztálkodási eszközöket megfelelően használják,*
- *Az evőeszközöket rendeltetésszerűen használják,*
- *Önállóan öltözködnek, ruhaneműjüket az öltözőben rendben tartják,*
- *Ügyelnek környezetük rendjére, tisztaságára,*
- *Nemcsak saját dolgaikra, hanem a csoportszoba, öltöző, mosdó rendjére is figyelnek*

Az érzelmi nevelés , társas kapcsolatok:

Célunk: *a gyerekek egyéni érdekeinek, tulajdonságainak, képességeiknek kibontakoztatása a közösségen belül. A szegényes környezetből bekerülő hátrányos helyzetű gyermekeknél a tartós, stabil szeretetteljes kapcsolat kiépítése.*

Feladataink: *A beszoktatás pillanatától kezdve , biztonságos légkör megteremtése az óvodás évek alatt. Családlátogatás alkalmával folytatott beszélgetésekből igyekszünk képet kapni a család érzelmi viszonyairól, a családtagok egymáshoz való kötődéseiről. Ezen tapasztalatok alapján készülünk fel a gyermek fogadására. A beszoktatás időszaka meghatározza a gyerekek*

kialakuló érzelmi kötődését az óvodához. A csoportszobák kedves, derűs, nyugalmat árasztó berendezése hozzájárul ahhoz, hogy a nap folyamán megfelelő helyet találjanak, és jól érezzék magukat. Az óvoda minden dolgozója különös szeretettel, odafigyeléssel, megértéssel és türelemmel fordul a gyermekek felé. Fontos a felnőtt viselkedésének minta értéke, mert megfigyelve, utánzás útján tanul a gyermek.

A társaknak az óvodában kialakuló kis játszócsoportoknak az egyénre gyakorolt fejlesztő hatása igen nagy. Fontosnak tartjuk a csoportszervezési formánál, hogy a testvérek, ismerősök egy csoportba kerüljenek, mert így a szociális tanulási formákra gazdagabb lehetőség van.

A másság elfogadására nevelés:

Óvodánkban a nemzeti kisebbségi cigány gyermekek száma 70%-80%os. A nevelésüket integrált csoportban oldjuk meg. Ez azért fontos, mert körükben nincs elegendő olyan modell, amely számottevő pozitív értéket képviselne vagy esetleg közvetítene. Ebben a közegben lehetőség van arra, hogy megfelelő identitásuk, empátiás készségük fejlődjön. Így lehet őket a másság elfogadására nevelni. Túlnyomó többségben a halmozottan hátrányos helyzetből következik a másság a szegényesebb, gondozatlanabb külső, alacsony értelmi szint, nehezen szocializálhatóság.

Általában ezekre a gyerekekre jellemző a szélsőséges magatartás, mely abban nyilvánul meg, hogy néha túlságosan bizalmasak, máskor pedig hirtelen indulatossá válnak, a kudarc agressziót vált ki belőlük.

Célunk, hogy e szélsőséges magatartás közelítsen egy optimális felé.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén:

- *Ragaszkodnak óvodájukhoz, a kisebb gyermekekhez, felnőttekhez. Ezt érzelmekben, szavakban, tettekben hozzák nyilvánosságra,*
- *Az adott tevékenység által megkívánt magatartási formákat tudják,*
- *Tájékozódni tudnak kisebb-nagyobb közösségekben,*
- *A megkezdett munkát igyekeznek befejezni,*
- *Érdeklődnek társaik, barátaik iránt,*
- *Szociálisan éretté válnak az iskolába lépésre.*

Legitimizációs záradék

Véleményezte Szülői Munkaközösség nevében:

_____ dátum: _____
_____ dátum: _____

Elfogadta:

_____ dátum: _____

Jóváhagyta:

_____ dátum: _____

_____ dátum: _____

Tájékoztatásul megkapták:

_____ dátum: _____

_____ dátum: _____

_____ dátum: _____

_____ dátum: _____

Publikus formája:

_____ dátum: _____

Irattári száma:

_____ dátum: _____

Kelt: Szuhogy,

.....
Fórisné Nagy Márta
intézmény- vezető

Tartalomjegyzék

6. Bevezető

- 6.1. *A pedagógiai program törvényi háttere*
- 6.2. *1.2. helyzetkép az óvodáról*
- 6.3. *A Nyitnikék Óvoda helyi értékei*
- 6.4. *Jövőképünk*

7. Gyermekkép, Óvodakép

- 7.1. *Gyermekkép*
- 7.2. *Óvodakép*
- 7.3. *Hitvallásunk, célunk*

8. Az óvodai nevelés feladatai

- 8.1. *Az egészséges életmód alakítása*
 - 8.1.1. *A gyermek gondozása, testi szükségletük mozgásigényük kielégítése*
 - 8.1.2. *A gyermekek egészségének védelme, edzettségének biztosítása*
- 3.2. *Érzelmi nevelés és társas kapcsolatok*
- 3.3. *Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósulása*

9. Az óvodai élet megszervezésének elvei

- 4.1. *Személyi feltételek*
- 4.2. *Tárgyi feltételek*
- 4.3. *Az óvodai élet megszervezése*
- 4.4. *A szeptember 1-től május 31.-ig terjedő időszak napirendje*

10. Az óvoda kapcsolatai

- 5.1. *Óvoda-család*
- 5.2. *Az intézmény egyéb kapcsolatai*

6. Az Óvoda információs rendszere

- 6.1. *Információáramlás*
- 6.2. *Külső és belső kapcsolatok működtetése*
 - 6.2.1. *Belső kapcsolatok*
 - 6.2.2. *Szülői szervezetek*

7. Gyermekvédelmi munka az óvodában

8. Ellenőrző, értékelő tevékenység

8.1. Az ellenőrző, értékelő tevékenység célja

8.2. A szakmai ellenőrzés intézményben ellátandó feladatai

9. Az óvodai élet tevékenységformái

9.1. A játék

9.1.1. A játékba integrált tanulás

9.2. Munka, munka jellegű tevékenységek

9.2.1. Tevékenységben megvalósuló tanulás

9.3. Vers, Mese, dramatikus játék

9.4. Ének-zene, énekes játékok, tánc, zenehallgatás

9.5. Rajzolás, mintázás, festés, kézimunka

9.6. Mozgás, mozgásos játékok

9.7. A külső világ tevékeny megismerése

10. A szervezett tanulás formái

10.1. A szervezett tanulás munkaformái

10.2. A szervezett tanulás időkeretei korcsoportonként

10.3. A Program megvalósításához szükséges tanulási módszerek

10.4. Alapelvek a tanulási folyamatok értékeléséhez

10.5. A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

10.6. A gyermekek mérése, értékelése

11. Kiemelt figyelmet igénylő gyermekek, és migráns gyermekek óvodai nevelése

11.1. Kiemelt figyelmet igénylő gyermekek óvodai nevelése

11.2. Migráns gyermekek interkulturális nevelése

12. A Nemzeti, Etnikai, Kisebbségi óvodai nevelés

12.1. A nemzeti etnikai kisebbség óvodai nevelésének irányelve

12.2. Helyzetkép

12.3. A kisebbségi óvodai nevelés célja és feladata

12.4. A nevelés kereti